

גנט סנבטו Genet Senbetu

00:00:07:04 00:00:00:01

קוראים לי גנט סנבטו,
לבן זוגי קוראים ביוך אדלה,

00:00:17:04 00:00:09:15

הבת הבכורה שלי נקראת אלמנש ביוך,
אחריה גם בת, בשם זנייה ביוך,

00:00:24:03 00:00:17:21

לאחרונה קוראים אמבט ביוך.
- איך קוראים לאבא שלך?

00:00:30:08 00:00:24:05

לאבי קוראים סנבטו דסטה,
לאימי קוראים אברהם טייטו,

00:00:43:01 00:00:33:06

למקום שבו נולדתי קוראים "קוששליט",
נולדתי בתקופת פלישת האיטלקים,

00:00:47:01 00:00:43:03

אימא שלי אמרה לי שנולדתי
שלוש שנים אחרי פלישת האיטלקים.

00:00:50:01 00:00:47:03

מה היא אומרת לך?

00:00:57:09 00:00:50:05

כשנולדתי, מי ששלט
באתיופיה היו האיטלקים.

00:01:03:19 00:00:57:12

המשפחה שלי ברחה מאזור מגוריהם,
היה בלאגן, כמו שקורה לפעמים בארץ,

00:01:16:17 00:01:05:09

בתחילה גרו במקום שנקרא "דנאולזה",
ברחו משם ל"קוששליט" ושם נולדתי.

00:01:21:01 00:01:16:20

אחרי שהמצב נרגע, חזרו הביתה.
- ההורים שלך?

00:01:30:07 00:01:21:05

כן. הייתי אז תינוקת קטנה.
להורים שלי היו יותר בנים,

00:01:43:02 00:01:30:11

היו שמונה בנים, רובם מתו ונשארו רק שלושה. סך הכול אנחנו 4 היום.

00:01:45:22 00:01:43:09
במה עסקת באתיופיה?

00:01:56:10 00:01:46:00
בילדותי הייתי רואה את הכלות של אחיי מכינות חוטי אריגה,

00:02:03:08 00:01:56:13
יודעות להכין כלי בית, אני הייתי מסתכלת,

00:02:09:11 00:02:03:11
כשמתחילות את השלב הראשון של הכנת הכלים,

00:02:18:09 00:02:09:13
אז אני גם הייתי עושה כמוהן, כך למדתי מהן לעשות כלי בית,

00:02:27:03 00:02:18:11
הן היו מאוד מקצועיות וחכמות, אימא שלי לא כיוונה אפילו קצת,

00:02:31:06 00:02:27:05
רק מהן למדתי לייצר כלי בית וחוטי אריגה.

00:02:33:21 00:02:31:08
היו הרבה בנים בבית והם היו מביאים עצי בעירה,

00:02:36:03 00:02:33:24
והבנות לא היו הולכות להביא.

00:02:45:13 00:02:36:06
אבל עבודות בית, בגיל שבע למדתי לעשות עבודות בבית.

00:02:51:20 00:02:45:15
בהתחלה אימא שלי הייתה נותנת לי גרעינים,

00:02:59:12 00:02:51:22
לטחון בקערות עמוקות כדי שלא יישפך,

00:03:13:01 00:02:59:14

אכלנו מבלי לעשות חשבון,
בלי לומר: זה שלי וזה שלי.

00:03:16:07 00:03:13:03

לא היינו הולכות לשטח
כדי להביא עצי בעירה,

00:03:19:03 00:03:16:10

רק מבשלות בבית
ומביאות מים מהבאר.

00:03:24:23 00:03:19:05

בבית שלנו, הבנות לא הלכו
לאסוף עצי בעירה.

00:03:28:06 00:03:25:00

כי הבנים עושים זאת?
- נכון, הבנים מביאים עצי בעירה.

00:03:32:19 00:03:28:08

היו הרבה עצים, לפעמים אימא
פיזרה אותם במקומות שונים בבית.

00:03:36:02 00:03:32:21

את היית הבת היחידה?
- לא, הייתה עוד אחת, אבל נפטרה.

00:03:38:18 00:03:36:04

הייתם שתי בנות ושמונה בנים?

00:03:43:07 00:03:38:20

נכון, אבל שניים
נפטרו לפני הרבה שנים.

00:03:50:17 00:03:43:10

אחד מהם נפטר כשהוא
היה בן שנתיים וחצי.

00:03:54:09 00:03:50:20

השני נפטר מיד אחרי שהוא נולד.

00:04:01:04 00:03:54:13

אבל ששת הבנים הנותרים
גדלו והקימו בית,

00:04:03:24 00:04:01:06

אחותי הייתה נשואה
ובנתה בית משלה,

00:04:08:24 00:04:04:01

ונפטרה יחד עם בעלה
מיד אחרי עליית שלטון "דרג",

00:04:14:04 00:04:09:01
נראה לי שכבר עברו ארבעים שנה
מאז עליית ה"דרג" לשלטון,

00:04:20:03 00:04:14:06
הם מתו מיד אחרי הכרזת
"מרט לארשו" ע"י השלטון החדש.

00:04:27:11 00:04:20:04
את יותר קטנה מזו שנפטרה?
- כן, אני כמעט האחרונה.

00:04:29:00 00:04:27:14
את האחרונה?

00:04:32:10 00:04:29:02
לא, יש את אחי שגר
באשקלון, הוא האחרון.

00:04:36:19 00:04:32:12
הוא, אין לו מזל,
אין אחים קטנים ממנו.

00:04:40:13 00:04:36:21
מה פירוש השם שלך?

00:04:46:23 00:04:40:15
קיבלתי את השם כי עברו הימים
הקשים והגענו לזמן טוב,

00:04:51:22 00:04:47:16
נולדתי לתוך ימים קשים, נולדתי
במקום אחר, אחרי שעזבו את הבית,

00:04:55:10 00:04:51:24
אחרי זה המצב נרגע וחזר
להיות שקט, והם חזרו הביתה,

00:04:57:24 00:04:55:12
לכן קראה לי "גנט" (גן עדן),
כי חזרו השקט והשלווה.

00:05:01:06 00:04:58:01
מה פירוש המילה "גנט"?

00:05:06:19 00:05:01:10
זה משהו טוב,

אין טוב יותר מ"גנט".

00:05:13:02 00:05:08:08

במה ההורים שלך עסקו?

00:05:18:12 00:05:13:04

הם עסקו בחקלאות,
אימא שלי הייתה גם קדירת מעולה.

00:05:30:11 00:05:18:14

אימא שלי היא אישה אמיצה,
אומרת את האמת בפנים,

00:05:33:10 00:05:30:13

אישה חכמה ובעלת

ביטחון עצמי גבוה.

00:05:52:09 00:05:33:13

אימא עסקה גם בחקלאות וגם בקדרות,
תמיד עבדה, אישה חכמה ומכובדת.

00:05:56:15 00:05:52:13

ומה עם אבא שלך?

- אבא שלי עסק בחקלאות.

00:06:04:01 00:05:56:17

אחרי שגדלו האחים שלי,
עבדו בחקלאות ביחד עם אבא.

00:06:10:24 00:06:04:03

אני גדלתי, גם אחים שלי גדלו והקימו
בית משלהם וגם אני הקמתי בית משלי.

00:06:13:03 00:06:11:01

התחתנתי בגיל עשר.

00:06:16:06 00:06:13:05

אמרתי שנולדת במקום אחר
כי ההורים עזבו בגלל הבלגן.

00:06:23:00 00:06:16:08

המקום שחיית בו רוב חיך,

איך הוא נראה?

00:06:33:24 00:06:23:02

מקום יפה, הכול ירוק, הרבה עצים,
"דאונלזה" זה מקום ירוק ופורה.

00:06:41:10 00:06:34:01

היה לנו מקור מים שהיינו לוקחים

ממנו מי שתייה, קראנו לו "דחלה",

00:06:50:15 00:06:41:14
עצים מסוגים שונים כגון "גירר"
ו"וורקה", ענקיים ורחבים.

00:06:52:19 00:06:50:17
אלה שמות של עצים?

00:06:57:07 00:06:52:21
כן, "וורקה" זה עץ גדול,
עם עלים גדולים.

00:07:04:20 00:06:57:09
סוחרים שבאים מאזור בלסה
וסוחר ג'ינג'ר מ"צ'ילגה",

00:07:09:15 00:07:04:23
כולם נחים ליד
מקור המים שלנו.

00:07:12:22 00:07:09:17
הבית שלנו קרוב למקום המים,

00:07:19:14 00:07:12:24
לכן כאלה שחסר להם אוכל באים אלינו,
מי שרוצה, מקבל בירה אתיופית,

00:07:21:17 00:07:19:16
ומי שרוצה אוכל,
מקבל ולוקח איתו,

00:07:27:10 00:07:21:19
ואנחנו קונים מהם מה שאנחנו צריכים,
למשל ג'ינג'ר, שאנחנו לא מגדלים.

00:07:33:01 00:07:27:13
האזור שלנו היה אזור פורה,
היינו מגדלים "טף".

00:07:51:05 00:07:33:04
לי לא הייתה אחות, לכן בשבת אחרי
הקידוש הייתי הולכת לחברות שלי,

00:07:54:24 00:07:51:08
אצלנו כמעט כולם בנים.
- הרוב היו בנים?

00:08:00:06 00:07:55:01
במשפחה שלי רובם בנים.

- באיזה מרחק גרות החברות שלך?

00:08:06:24 00:08:00:08

לא רחוק, אני הולכת אליהן
אחרי הקידוש בשבת,

00:08:12:18 00:08:07:01

חוזרת הביתה בערב.
- איך אתן מעבירות את הזמן?

00:08:23:13 00:08:12:20

אנחנו מדמות הכנת אוכל על עלים
של עצים, בונות בתים,

00:08:30:15 00:08:23:15

לפעמים רבות במהלך
המשחק ואז משלימות,

00:08:35:20 00:08:30:17

לא מרגישות את הזמן והשבת עוברת,
בערב אני חוזרת הביתה קופאת מקור.

00:08:40:10 00:08:35:24

אף אחד לא שואל איפה הייתי,
כי הם יודעים לאן אני הולכת,

00:08:47:01 00:08:40:12

כך גדלתי באתיופיה. הדשא היה מיוחד,
האזור שלנו היה מקום מדהים,

00:09:02:04 00:08:47:07

כל אזור "דנביה", לא רואים סלעים,
הכול מכוסה ירוק,

00:09:12:08 00:09:02:06

זה היה כפר גדול שגרו בו הרבה
משפחות, או שזה היה כפר קטן?

00:09:16:19 00:09:12:10

שמעתי את ההורים שלי אומרים
שהיו שם ארבעים בתים,

00:09:26:04 00:09:16:21

ארבעים משפחות גרו ב"דאונלזה",
אבל אני כילדה לא כל כך זוכרת,

00:09:30:07 00:09:26:06

מבחינת השכנים שלכם,
נניח אם הבית שלכם כאן,

00:09:32:03 00:09:30:09
איפה הבתים של השכנים שלכם בערך?

00:09:34:06 00:09:32:05
אני מתכוונת למרחק
בין הבית שלכם לשלהם.

00:09:39:00 00:09:34:08
הבית שלנו היה קצת רחוק מהשכנים,
אנחנו גרנו ליד מקור המים,

00:09:44:01 00:09:39:02
היה כל כך קרוב שאפשר להביא
מים משם תוך שניות ספורות,

00:09:50:03 00:09:44:03
אחרים היו טיפה רחוקים מאיתנו,
אבל מבחינה חיי החברה היינו ביחד.

00:09:56:17 00:09:50:05
היינו מזמינים אחד את השני
בכל אירוע, היו לנו חיי חברה טובים,

00:09:59:00 00:09:56:19
רק שהרבה מהאנשים
כבר אינם בין החיים,

00:10:02:16 00:09:59:02
איפה אתם מכבסים בגדים?

00:10:11:07 00:10:02:18
בגדים מכבסים בנהר אחר, ליד עץ
"וורקה", קוראים לזה "מי הוורקה".

00:10:14:03 00:10:11:10
למה?
- כי זה ליד עץ "וורקה" גדול.

00:10:15:22 00:10:14:05
"וורקה", זה עץ?

00:10:19:12 00:10:15:24
כן. זה כמו מקור המים
למי השתייה שלנו.

00:10:21:23 00:10:19:14
שם אנחנו מכבסים בגדים.

00:10:26:14 00:10:22:01
יש שם סלעים בצורת קערה,

לשים "אינדוד" (סבון מצמח),

00:10:30:21 00:10:26:16
כך שאנחנו מכבסות את הבגדים
שם וחוזרות הביתה.

00:10:35:23 00:10:30:23
עם מי את הולכת לשם?
- עם האחים שלי והכלות שלהם.

00:10:39:24 00:10:36:01
לא הולכים לבד באתיופיה,
אנשים מאוד זהירים שם.

00:10:45:04 00:10:40:01
אני הייתי קטנה אז,
אבל מי שקצת גדולה, שומרים עליה.

00:10:49:16 00:10:45:06
הדת שלנו הייתה מחמירה מאוד.
חבל שהיום זה כבר לא כך.

00:10:56:08 00:10:49:18
מי שלא שמרה על עצמה
ועשתה את זה, לא יכולה להתחתן.

00:10:59:20 00:10:56:11
כלומר, אם היא לא בתולה?
- כן.

00:11:06:15 00:10:59:22
האם באמת מפחיד כל כך לצאת לבד
או שזה רק בגלל שהדת מחמירה?

00:11:14:00 00:11:06:19
מי שלא הולכת לפי הדת ולא שומרת על
עצמה זה לא טוב, לכן כולם זהירים.

00:11:21:05 00:11:14:19
אנשים מאוד זהירים באתיופיה,
לכן אלוהים עזר לנו להגיע לישראל.

00:11:26:04 00:11:21:08
איך מזג האוויר שם?
האם ירד הרבה גשם?

00:11:30:01 00:11:26:06
כן, היה הרבה גשם.
- איך החורף והקיץ?

00:11:40:10 00:11:30:04
הגשמים מתחילים לרדת בחודש מאי,
מי שכבר הכין את האדמה מראש,

00:11:50:19 00:11:40:13
כבר במאי זורע "דגוסה", את רוב
היבול זורעים בחודשי מאי ויוני.

00:11:57:12 00:11:50:21
אבל "טף" זורעים ביולי, בא החורף
הקשה ונהיה ערפל וגשמים רבים.

00:12:07:20 00:11:57:14
אחד חורש את האדמה ועוד אחד
עוקב אחריו ומפרק את גושי האדמה.

00:12:13:14 00:12:07:23
ואז זורעים את גרעיני ה"טף"
על הקרקע המסודרת היטב.

00:12:23:19 00:12:13:23
אחרי זה חוזרים הביתה.
זו הייתה שגרת חיינו באתיופיה.

00:12:29:18 00:12:23:22
האם חם מדי בקיץ? או שזה חום סביר?
- בקיץ? לא חם מדי, חום קליל.

00:12:31:17 00:12:29:20
ומה לגבי החורף והגשם?

00:12:37:07 00:12:31:19
בחודשים ספטמבר-אוקטובר
יש קור וגם שמש.

00:12:42:14 00:12:37:09
מה זה "ורצ'י"?
- קור. בארץ אנחנו קוראים לזה קר.

00:12:53:03 00:12:42:17
באמהרית אנחנו קוראים לזה
גם "בירד". בספטמבר יש קור.

00:12:57:24 00:12:53:06
אוקטובר קצת יותר טוב.

00:13:04:11 00:12:58:01
אחרי החודשים האלו, כבר מגיעה
תקופת הקציר של "טף", והגרעינים.

00:13:10:03 00:13:04:13
חודשים נובמבר - דצמבר,
זו תקופת איסוף היבול.

00:13:14:17 00:13:10:05
בילדותך, אילו עבודות
היית עושה בבית?

00:13:20:10 00:13:14:19
מה היית עושה?
אילו עבודות היו עיקר עיסוקך?

00:13:24:21 00:13:20:12
הייתי מכינה אינג'רה.
- מאיזה גיל?

00:13:31:20 00:13:24:23
בגיל שבע התחלתי להכין אינג'רה.
בבית הרוב בנים, כשאימא לא בבית,

00:13:35:09 00:13:31:22
ונגמרת האינג'רה,
אני מכינה אינג'רה,

00:13:41:00 00:13:35:11
אבל לפעמים, מפני שאין מי
שיעזור לי לסדר וליישר את הפלטה,

00:13:44:11 00:13:41:02
זה יוצא בעובי לא אחיד,

00:13:51:02 00:13:44:15
כך למדתי להכין אינג'רה
כבר בגיל שבע.

00:13:54:07 00:13:51:04
כל פעם כשאימא לא הייתה בבית,
אני הייתי מכינה אינג'רה,

00:13:57:15 00:13:54:09
כלי הקיבול למחמצת היה גדול, הייתי
צריכה לקחת בכלים קטנים יותר,

00:14:02:07 00:13:57:17
ולשפוך על פלטת הבישול.
כך למדתי להכין.

00:14:07:04 00:14:02:09
כשהקמתי בית משלי,
זה כבר סיפור ארוך,

00:14:10:18 00:14:07:07
מגיל שבע למדת להכין,
מי מכין את הבצק והמחמצת? אימא?

00:14:16:18 00:14:10:20
אימי מחמיצה את הבצק לפני שיוצאת,
את זה אני מערבבת עם עוד קצת מים,

00:14:21:13 00:14:16:20
לוקחת בכלי עם משפך
ושופכת על הפלטה,

00:14:24:14 00:14:21:15
בגלל שאני לא מיישרת טוב את הפלטה,
יוצא שבצד אחד האינג'רה עבה יותר,

00:14:27:17 00:14:24:16
וכשאני מוציאה את האינג'רה,
המוכנה נחתכת קצת בצד אחד.

00:14:31:06 00:14:27:19
אבל אם הפלטה מספיק חמה, האינג'רה
משתחררת מהפלטה ויוצאת בשלמותה.

00:14:40:14 00:14:31:08
כך הייתי מכינה את זה.
- מה עוד היית עושה בבית?

00:14:52:11 00:14:40:16
הייתי עושה חוטי אריגה, טוחנת
גרעינים, מכינה רטבים, אינג'רה,

00:14:57:13 00:14:52:13
אימא מכינה בירה אתיופית.
אחרי יום עבודה בייצור כלי חרס,

00:15:06:19 00:14:57:15
בערב היא מכינה בירה אתיופית.
- אבא שלך היה חקלאי,

00:15:12:09 00:15:06:22
בבוקר כשהוא הולך לעבודה,
הוא לוקח אוכל?

00:15:16:20 00:15:12:11
כן, את הארוחה שלו
הוא לוקח בבוקר.

00:15:21:23 00:15:16:22

אם יש "טלה" הוא גם לוקח,
אחרת הוא לוקח מים,

00:15:29:22 00:15:22:01
לוקח את הארוחה שלו.
בהפסקה משחררים את השוורים,

00:15:34:21 00:15:29:24
אחד הילדים שומר עליהם בזמן שאחרים
אוכלים ארוחת צהריים ביחד.

00:15:39:10 00:15:34:24
מה זאת אומרת אחד הילדים שומר?
- כדי שהשוורים לא יברחו,

00:15:41:14 00:15:39:13
שלא יעלמו, כי אחרי ההפסקה,
עובדים איתם שוב.

00:15:45:18 00:15:41:16
לכן אחד הילדים שומר על השוורים
בזמן שאחרים אוכלים ארוחה.

00:15:47:18 00:15:45:20
כשהם מסיימים ומתחילים לעבוד,
הילד יושב לאכול.

00:15:53:14 00:15:47:21
שם הילדים עובדים כמו שצריך.
- היית לוקחת ארוחות לאבא שלך?

00:15:56:20 00:15:53:18
לא, לא לקחתי, הם לוקחים
איתם כשיוצאים מהבית.

00:15:58:23 00:15:56:22
לוקחים איתם בבוקר?
- כן.

00:16:03:19 00:15:59:00
הבנים לוקחים בעצמם,
הבנות עוסקות בעבודות בבית,

00:16:06:18 00:16:03:22
ולא יודעות על עבודות בשדה.

00:16:11:22 00:16:06:24
אני לא יודעת מה היה לפני נולדתי
או עד גיל שזכרת את עצמי,

00:16:17:12 00:16:12:00

אבל מאז שאני זוכרת,
הבנים לקחו את הארוחות.

00:16:20:20 00:16:17:15

את קמה בבוקר ומה את עושה?
- בימי שבת?

00:16:24:21 00:16:20:22

לא, בימים הרגילים.
- בימים רגילים תמיד יש עבודות,

00:16:30:24 00:16:24:23

תמיד עושות חוטי אריגות, אם
אין צורך לעשות חוטי אריגה,

00:16:35:24 00:16:31:02

אני יושבת עם הכלות של אחים
שלי ועושה איתן כלי בית,

00:16:38:03 00:16:36:01

אני עושה הרבה ניסוי וטעייה,

00:16:42:22 00:16:38:05

מנסה וזורקת כשלא יוצא טוב,
עד שלמדתי לעשות טוב.

00:16:47:01 00:16:42:24

כשנגמרים המים בבית,
אנחנו מביאות מהבאר,

00:16:49:24 00:16:47:03

כששולחים אותנו לכל מקום, הולכות,

00:16:53:19 00:16:50:01

חוץ מעבודות בית, בימי עבודה
לא הולכים לבקר משפחות אחרות,

00:17:03:08 00:16:53:21

לא משחקות בימים רגילים, כל אימא
יושבת עם הבנות שלה ועובדת בבית,

00:17:06:09 00:17:03:12

אבל בשבת, מפני שאין
לי אחות לשחק איתה,

00:17:10:10 00:17:06:11

אני הולכת לחברות שלי
כדי לשחק איתן,

00:17:13:09 00:17:10:13
אני הולכת לחפש חברות לשחק
איתן מפני שאין לי אחות.

00:17:20:14 00:17:13:16
הרוב היו יהודים בכפר שגרתם בו?
- כן, לא היו נוצרים בכפר שלנו,

00:17:27:22 00:17:20:16
כולם היו יהודים וקרובי משפחה,

00:17:38:22 00:17:28:00
ההורים היו מספרים לנו
ש"בדאונלזה", כולם בני משפחה.

00:17:49:13 00:17:39:00
עם הזמן מגיעים חתנים ועוברים
להתגורר בכפר עם בנות המקום,

00:17:55:10 00:17:49:15
זה היה מקום מאוד שמרני.

00:18:06:04 00:17:55:12
גם ההורים שלך נולדו
באותו מקום את גדלת בו?

00:18:13:03 00:18:06:06
לא זוכרת איפה בדיוק
הם נולדו, לא יודעת.

00:18:20:08 00:18:13:05
זו לא שאלה שאנחנו רגילים לשאול את
ההורים, איפה הם נולדו ואיפה גדלו,

00:18:27:17 00:18:20:10
למשל בעלי נפטר במקום שנקרא "אדגן",
מעולם לא אמר לי איפה הוא נולד,

00:18:32:17 00:18:27:20
שאלו אותי איפה הוא נולד, ענית
שהוא לא אמר לי ואני לא יודעת,

00:18:38:05 00:18:32:20
לא יודעת אם נולד ב"דנביה",
ב"בלסה" או ב"ווגרה".

00:18:48:08 00:18:38:07
חיפשו מישהו שיודע איפה בעלי נולד,
מסתבר שהוא נולד במקום שנקרא קלאי.

00:18:56:14 00:18:48:10
שם פשוט לא שואלים איפה נולדת,
בשונה מהארץ, שתמיד שואלים זאת,

00:19:05:13 00:18:56:16
גם איפה גדלת. אימא שלי, לא כמוני,
ידעה אפילו תאריכי לידה שלנו.

00:19:14:19 00:19:05:15
אמרה לי שנולדתי במקום
שנקרא "קוששלה",

00:19:19:05 00:19:14:23
אבל איפה ההורים נולדו, יכול להיות
שזה ב"דנביה" או ב"דאונלזה",

00:19:23:17 00:19:19:11
אני לא יודעת. פשוט לא יודעת.

00:19:40:22 00:19:23:19
האם בכפר שבו נולדת היה
מקום תפילה או אולם לאספות?

00:19:51:02 00:19:40:24
לא היה. למשל כשאנחנו במחזור,
או כשהילדים משחקים משחקי "גנה",

00:19:56:11 00:19:51:04
עושים זאת ליד מקור המים שלנו,
מקור המים ליד עץ ה"וורקה".

00:20:11:11 00:19:56:14
כל היולדות ומי שבמחזור, מביאות
עבודות, שמות סדינים ויושבות,

00:20:19:22 00:20:11:13
הילדים משחקים שם משחקי "גנה",
משחק הדומה למשחק פינג פונג,

00:20:24:23 00:20:19:24
לא היה לנו מועדון
ואולם כנסים כמו בארץ.

00:20:35:09 00:20:25:00
האם היו לכם בתי כנסת ובתי ספר?
- בתי כנסת היו באמבובר ובאוזבה,

00:20:37:19 00:20:35:12
אבל כשהייתי קטנה אני
לא זוכרת מקומות כאלה,

00:20:40:10 00:20:37:21
אבל עם הזמן, אנשים נהיו
יותר מודעים לחשיבותם,

00:20:44:09 00:20:40:12
והתחילו להקים באמבובר ובאוזבה,

00:20:52:13 00:20:44:12
גם היו האמצעים לעשות זאת,
אבל לא היו מודעים ולא חשבו על זה,

00:20:55:16 00:20:52:15
כסף לא היה חסר לאנשים,
רק הייתה חסרה המודעות,

00:21:02:02 00:20:55:23
לכן לא היה לנו בית כנסת בכפר.

00:21:03:23 00:21:02:04
מתי התחתנת?

00:21:21:10 00:21:04:00
אני התחתנתי בגיל 10,
בעלי היה בן 20, היום אני בת כ-78,

00:21:26:12 00:21:21:12
הכרת אותו לפני שהתחתנת איתו?
- לא, לא, לא מכירה אותו.

00:21:29:10 00:21:26:14
בכלל לא ראית אותו?
- לא ראיתי אותו אף פעם לפני זה.

00:21:32:12 00:21:29:12
רק בחתונה ראיתי אותו.

00:21:37:07 00:21:32:17
ראית אותו לראשונה
ביום החתונה לכם?

00:21:45:20 00:21:37:10
כן. זה היה המנהג.
- מי הפגיש ביניכם?

00:21:51:14 00:21:45:22
אבא שלו נפטר כשהיה ילד קטן,

00:21:57:09 00:21:51:16
לכן אימא שלו שלחה

את דוד שלו לבית שלנו,

00:22:09:13 00:21:57:11
כדי לבקש מאבא שלי לחתן לו אותי.
שם שואלים על החתן והמשפחה,

00:22:13:03 00:22:09:16
מבררים שאין קירבה משפחתית ביניהם,

00:22:16:21 00:22:13:05
לפני שמחליטים
לקבל את הבקשה או לדחות,

00:22:25:10 00:22:16:24
אחרי כחודש חוזרים אליהם, הם
בינתיים ביררו הכול, שאין קירבה,

00:22:34:06 00:22:25:13
מקבלים תשובה חיובית. גם אחרי
התשובה החיובית, לא מייד מתחתנים.

00:22:36:12 00:22:34:08
כמה זמן מחכים אחרי זה?

00:22:41:12 00:22:36:14
אפילו יכול להיות שנה.
כי עושים מסיבה גדולה מאוד,

00:22:44:21 00:22:41:14
ההכנה למסיבה לוקחת הרבה זמן,

00:22:49:07 00:22:45:00
מוציאים הרבה על הכנת
בירה אתיופית ואוכל למסיבה.

00:22:53:04 00:22:49:09
כל זה בשביל מסיבת החתונה?

00:22:59:24 00:22:53:06
כן. ה"בילק" - להכנת ה"טלה",
שמים על תקרת הבית לייבוש,

00:23:04:12 00:23:00:01
אחרי מביאים עלי "גשו",
שמערבבים אותו עם ה"ביקל".

00:23:16:17 00:23:04:14
החתן מגיע ביום שני לבית הכלה
עם השושבינים ועם סימל על ראשו,

00:23:21:13 00:23:16:20
נשארים לילה ויוצאים
עם הכלה ביום שלישי.

00:23:27:09 00:23:21:15
כשאת התחתנת איתו, היית
בת עשר והוא בן 20,

00:23:35:09 00:23:27:12
האם ההורים שלך ידעו
מי הם ההורים שלו?

00:23:37:22 00:23:35:12
כן, ידעו מי הם ההורים שלו.

00:23:44:10 00:23:38:00
האם ההורים בודקים אם הם
בעלי ממון או שלא בודקים את זה?

00:23:50:22 00:23:44:12
מה הם הקריטריונים החשובים ביותר?
- החשוב ביותר שאין קירבת משפחה,

00:23:54:03 00:23:50:24
מי שבודקים אם עשירים הם הנוצרים,
עשירים מתחתנים עם משפחות עשירות.

00:23:57:18 00:23:54:07
אבל אצל היהודים
בודקים אם אין קירבה,

00:24:01:07 00:23:57:20
אחרי זה בודקים
אם היא בחורה רצינית,

00:24:07:01 00:24:01:09
לגבי כסף, זה פחות מעניין, העיקר
שהיא תהיה בן אדם עם התנהגות טובה,

00:24:12:07 00:24:07:03
לא היו דברים כמו, היא ילדה
מבית עני ולא מחתנים איתה,

00:24:15:22 00:24:12:09
או שהיא מבית עשיר
וצריך להתחתן איתה,

00:24:21:06 00:24:16:00
אצל הנוצרים, אם להורים שלה אין
מה לתת לה, היא לא תוכל להתחתן,

00:24:29:15 00:24:21:08
ההורים של הבעל שלך היו אנשים
מבוססים, האם הייתה להם קרקע?

00:24:38:00 00:24:29:18
האם היו חקלאים מצליחים?
- ההורים של בעלי היו גרושים,

00:24:47:06 00:24:38:02
לומר את האמת, בעלי אהב
את אביו יותר, אחיו אהב את אימו,

00:24:54:23 00:24:47:08
לכן מי שאהב את אימו יותר הלך איתה,
ומי שאהב את אביו הלך עם אביו,

00:25:04:24 00:24:55:01
בתקופה שלי, אנשים היו
יותר קרובים גם לדודים ולדודות,

00:25:16:07 00:25:05:02
אביו של בעלי ביקש מדודתו שגרה
באמבובר לטפל בבנו, בבעלי,

00:25:22:20 00:25:16:10
אחרי זה אביו הלך
לגור ב"לב-ווחה", נפטר.

00:25:30:23 00:25:22:23
בעלי חיפש את אביו בכל הסביבה
אחרי יום עבודה כרועה צאן,

00:25:40:20 00:25:31:01
הוא לא מצא אותו וחזר לבית דודתו,
עברו 7 שנים בתקווה ובחוסר ידיעה,

00:25:44:04 00:25:40:23
רק אחרי זה הודיעו לי על
מות אבי, כך היה אומר בעלי,

00:25:51:07 00:25:44:07
הוא אמר שלא בכה כשאמרו לו על מות
אביו, כי לא ידע מה משמעות הדבר,

00:25:56:03 00:25:51:11
אחרי זה סבתא שלו, טגנצ' בירו,
לקחה אותו אליה,

00:26:00:18 00:25:56:05

אימא שלו הייתה גרה ב"אינפראז",

00:26:06:01 00:26:00:20

סבתא שלו שלקחה אותו,
הייתה גרה ב"וולקה",

00:26:10:09 00:26:06:04

מי ששלחה בקשה לחתן אותי
לנכד שלה הייתה הסבתא,

00:26:16:20 00:26:10:13

אחרי זה גם אימא שלו שמעה על זה
והסכימה, הוריי הסכימו גם והתחתנו.

00:26:21:07 00:26:16:24

חיינו היו קשים,
אבל זה היה קושי שהסתדרנו איתו.

00:26:25:05 00:26:21:09

למה היה קשה?

00:26:27:24 00:26:25:07

כי זה קשה,
החיים באתיופיה היו קשים.

00:26:33:19 00:26:28:01

למה בדיוק החיים שם היו קשים?

00:26:40:21 00:26:33:22

למשל, אימו של בעלי התגרשה
כי הייתה חולה,

00:26:44:17 00:26:40:23

אחרי זה דאגה לעצמה והרגישה טוב,

00:26:53:23 00:26:44:21

היא גם הצליחה להחזיר את בנה אליה,
את בעלי, אבל הם לא עיבדו אדמות,

00:27:05:15 00:26:54:00

מעוני אפשר לצאת עם עבודה קשה,
ילדיה היו עובדים אצל אנשים אחרים,

00:27:08:22 00:27:05:19

גם היא חרוצה, עושה כלי חרס
מעולים, היא מאוד מקצועית,

00:27:13:13 00:27:09:00

היא הייתה מכינה כדים יפים...
- היא הייתה מוכרת אותם?

00:27:18:19 00:27:13:16
כן. היא הייתה מחליפה
בשקי גרעינים של טף.

00:27:28:06 00:27:18:21
כך הצליחה לחתן את הילדים שלה,
לא היו להם קרקעות לעבד,

00:27:31:07 00:27:28:09
רק אחרי שנהיינו עצמאים,
התחלנו לעבד אדמות.

00:27:34:18 00:27:31:09
בגיל עשר באו אליכם
לבקש לשדך לך בעל?

00:27:37:02 00:27:34:20
בגיל הזה כבר התחתנתי.
- התחתנתי!

00:27:43:22 00:27:37:04
נכון. אבל השידוך נעשה
כשנה וחצי קודם לכן.

00:27:48:18 00:27:43:24
הייתי אז כבת שמונה, כשהתארסתי.

00:27:59:11 00:27:48:20
אבל כיוון שזה כפר וכל הברוקרטיה
של הברורים ארוכה, נהייתי בת עשר.

00:28:05:13 00:27:59:15
אחרי שהתחתנת ישר
הלכת אליו לבית שלו?

00:28:09:24 00:28:05:15
אחרי החתונה, הלכתי לבית הוריו,

00:28:14:11 00:28:10:01
אחרי כמה זמן, אחי בא
והחזיר אותי לאימא,

00:28:17:24 00:28:14:14
כלומר, אחרי שהלכת לבית בעלך,
חזרת לבית אמך?

00:28:19:16 00:28:18:01
כן.
- למה?

00:28:21:16 00:28:19:18
כי עדיין הייתי ילדה קטנה,
הייתי חייבת לחזור לאימא.

00:28:24:02 00:28:21:19
היית בת עשר.
- נכון.

00:28:31:09 00:28:24:05
אחי בא ולקח אותי, אחרי
שישה חודשים בבית הוריי,

00:28:37:22 00:28:31:12
עד שלא מזמינים את החתן למסיבת
"מלאש", בבית הוריי, הוא לא בא,

00:28:40:03 00:28:37:24
מה הכוונה עד שלא הוזמן
למסיבת "מלאש"?

00:28:41:09 00:28:40:07
זו מסיבה שעושים,

00:28:44:11 00:28:41:13
במסיבה שוחטים כבש,
הוא בא עם השושבינים שלו,

00:28:47:07 00:28:44:13
עוד פעם מסיבה בבית ההורים שלך?
- כן.

00:28:49:23 00:28:47:10
אתם כבר נשואים, לא?
- אז מה!

00:28:53:01 00:28:50:00
זו מסיבת היכרות עם המשפחה שלי.

00:29:05:00 00:28:58:24
לכן עד אז הוא לא יכול לבוא,
הוא שולח אנשים אחרים.

00:29:13:01 00:29:05:01
לוקחים אותי אליו, גם אצלו
אין אחיות וגם לי אין אחיות,

00:29:15:22 00:29:13:03
כשאני הולכת אל חמותי, היא
מעבירה לי את האחריות לעבודות בית,

00:29:21:17 00:29:15:24
והכנת אוכל, והיא הולכת
להכין כלי חרס.

00:29:23:18 00:29:21:20
כלומר את עושה
את עבודות הבית?

00:29:25:24 00:29:23:20
נכון, אני עושה את עבודות הבית.

00:29:29:12 00:29:26:02
אני רגילה להכין אוכל,
לטחון גרעינים,

00:29:32:04 00:29:29:14
הנהר ממנו מביאים מים קצת רחוק,

00:29:36:01 00:29:32:06
לכן על הבוקר אנחנו
הולכות ומביאות מים,

00:29:40:10 00:29:36:03
שופכות את המים שהבאנו לתוך כד גדול
וחוזרות לשם עוד פעם ומביאות שוב,

00:29:44:13 00:29:40:12
שמות את המים עם הג'ריקן בחוץ,
לבניית כלי החרס.

00:29:48:04 00:29:44:15
את בעצם כמו בת להורי החתן?
- נכון. אני כמו הבת שלהם.

00:29:52:13 00:29:48:06
איפה את ישנה?
את לא ישנה עם בעלך, נכון?

00:29:54:02 00:29:52:16
הוא לא נוגע בך?

00:29:57:16 00:29:54:04
אני עדיין קטנה מכדי שייגע בי.

00:30:07:03 00:29:57:19
לא נגע בי, שומרים עליי,
חמותי שומרת עליי.

00:30:10:18 00:30:07:05

עד איזה גיל שמרו עלייך כך?

00:30:18:21 00:30:10:20

הוא היה צריך לחכות
שלוש שנים אחרי החתונה,

00:30:23:09 00:30:18:23

לא נגע בי לאורך
שלוש שנים מאז החתונה.

00:30:29:23 00:30:23:11

אחרי זה כבר הפכנו להיות
בעל ואישה, התחלנו לישון ביחד.

00:30:39:10 00:30:30:01

אחרי כשלושה חודשים בבית בעלי,
לוקחים אותי עוד פעם לבית הוריי,

00:30:45:07 00:30:39:12

בהמשך, ההורים שלי הזמינו
אותו למסיבת "מלאש".

00:30:55:19 00:30:45:09

הוא בא עם חלק מהשושבינים שהיו לו
בחתונה, ארבעה מהם ועוד אחד מבוגר.

00:30:59:01 00:30:55:21

אחרי שהוזמן לבית הוריי פעם אחת,
כבר כל פעם שבאתי לבקר את הוריי,

00:31:09:02 00:30:59:03

הוא היה בא לקחת אותי בחזרה אליו,
הוא כבר לא מתבייש לבוא.

00:31:19:01 00:31:09:07

כך גרתי במשך שש שנים בבית חמותי,
שש שנים הייתי בבית ועבדתי איתה.

00:31:23:10 00:31:19:03

איך הייתה החתונה שלך?
- הייתה חתונה גדולה, הייתה מדהימה.

00:31:28:01 00:31:23:12

ספרי לי איך איפרו אותך,
איך לקחו אותך, איזה יום זה היה?

00:31:30:04 00:31:28:03

מה את זוכרת מיום החתונה?

00:31:36:18 00:31:30:09

בכפרים, כלות לא חשופות
בחתונה שלהן, הן מתכסות,

00:31:39:14 00:31:36:20
את רואה מבעד לכיסוי?
על מי את מסתכלת?

00:31:42:02 00:31:39:16
אני לא רואה אף אחד,
אפילו אנשים שבאים לראות אותי,

00:31:45:10 00:31:42:04
היו מביאים לי דברים כמו טבעות
ותכשיטים כדי שאתן להם לראות אותי,

00:31:49:20 00:31:45:20
מי מביא לך טבעות?
- הילדים שבאים לראות אותי.

00:31:56:11 00:31:49:23
אני כלה חדשה, הלכתי למקום חדש,
הילדים באים לראות את הכלה,

00:31:58:14 00:31:56:13
אבל אני לא נותנת להם לראות אותי,

00:32:01:20 00:31:58:16
לכן באים עם תכשיטים
כדי לגרום לי להיחשף,

00:32:06:12 00:32:01:22
את אפילו לא רואה איך בעלך נראה,

00:32:12:08 00:32:06:14
אנשים מעלים אותך
על סוס בחזרה לבית החתן,

00:32:16:01 00:32:12:10
ביום החתונה שלך,
איפה עשו את המסיבה שלך?

00:32:20:13 00:32:16:06
האם זה היה בבית הורייך?

00:32:23:19 00:32:20:16
עשו מסיבה גם בבית הוריי
וגם בבית בעלי.

00:32:26:08 00:32:23:21
המסיבה הראשונה מתקיימת בבית הכלה,

ואחר כך מסיבה בבית החתן,

00:32:30:00 00:32:26:10

איך הייתה המסיבה?
מי הכין את המסיבה?

00:32:33:13 00:32:30:03

כמה אנשים היו בחתונה?
האם היו ריקודים?

00:32:38:20 00:32:33:15

בתכנון המסיבה שיתפו פעולה
כל האחים שלי והשכנים שלנו,

00:32:44:16 00:32:38:22

במשך שלושה ימים מכינים החומרים
להכנת ה"טלה" - בירה אתיופית,

00:32:49:11 00:32:44:18

מכינים במכלים ענקים,
גדולים מכדים שאימהות מייצרות,

00:32:51:13 00:32:49:13

כי אחרת זה לא יספיק.
- זה לא מספיק?

00:32:56:17 00:32:51:16

לא, לא מספיק. כשהחתונה עומדת
להתקיים ביום שני של שבוע הבא,

00:32:59:15 00:32:56:19

מתסיסים את התערובת
ביום א', ב' וג'.

00:33:04:00 00:32:59:17

מה שתסס ביום ראשון, הופכים אותו
ראשון לבירה אתיופית, וכן הלאה,

00:33:14:07 00:33:04:04

מכינים גם את המחמצת מקמח "טף" לבן,
ביום החתונה שוחטים שור,

00:33:19:00 00:33:14:09

שמים בטור כחמש שש פלטות
בישול להכנת אינג'רה,

00:33:23:16 00:33:19:03

מי עושה את כל זה? האם השכנים
או רק קרובי משפחה?

00:33:27:12 00:33:23:19
עושים זאת השכנים,
מי שעזרנו להם בעבר,

00:33:30:01 00:33:27:15
העיקר שתהיה חתונה,
כולם נרתמים למשימה,

00:33:33:08 00:33:30:03
היו ימים כיפיים, עד שהיום
כבר הפך להיות לא כמו אז,

00:33:39:09 00:33:33:11
אומרים שלאבא ביוך היה קסם מיוחד,
גם לכל באנשים באזור היה קסם,

00:33:50:05 00:33:39:11
לצד הכנת האינג'רה, שמים סירי
בישול בטור, ומכינים את הבשר,

00:33:58:00 00:33:50:08
אישה אחת לוקחת אחריות
לכמות הפלפל ששמים בסיר,

00:34:12:05 00:33:58:03
כך מכינים את רוטב הבשר, מכינים
25-26 סירים מלאים ברטבים,

00:34:17:02 00:34:12:07
שמים את הרטבים המוכנים
וממנים אחראי שישמור עליהם,

00:34:21:02 00:34:17:04
שתי נשים לוקחות אחריות על ערבוב
מים בחומר המותסס וב"טלה",

00:34:27:10 00:34:21:04
אם משאירים את ה"טלה" ללא השגחה,
הוא עלול לתסוס ולגלוש נחוצה,

00:34:32:22 00:34:27:12
כך התחתנו. אני ואחי מלקמו סנבטו,
התחתנו באותו יום.

00:34:34:08 00:34:32:24
ביום אחד שניכם?
- כן.

00:34:35:19 00:34:34:10
שניכם נישאתם ביום אחד,

בני משפחה אחת?

00:34:38:17 00:34:35:23

קן.

- מה לבשת באותו יום?

00:34:40:23 00:34:38:19

אני לבשתי "קמיס" - שמלה עממית.

- איזה סוג "קמיס" שמת?

00:34:45:22 00:34:41:01

"קמיס" שעשו לו צורות מיוחדות

, מסביב לצוואר ומסביב לשרוול,

00:34:51:01 00:34:46:00

שמתי על הצוואר שרשרת פנינים.

- מי קנה לך אותם?

00:34:53:18 00:34:51:04

הכינו לי אותם בבית.

- בבית, הכינו בעצמם?

00:34:58:18 00:34:53:20

קבדה סנבטו היה אורג בדים,

הוא ארג לי את הבגדים,

00:35:02:22 00:34:58:21

הוא היה איש מקצוע ממעלה ראשונה,

הוא ארג את הבדים,

00:35:05:08 00:35:03:00

אימא שלי לקחה אותו

,למי שעושה צורות מיוחדות,

00:35:06:24 00:35:05:12

מה לגבי השיער?

00:35:11:15 00:35:07:01

לפי המנהג שלנו, כלות לא מטפחות

את השיער כמו בארץ,

00:35:20:05 00:35:11:20

לא עושות צמות גם.

- אז מה אתן עושות עם השיער?

00:35:25:21 00:35:20:08

מגלחת את הראש כמה ימים קודם,

שיצמחו קצת השערות.

00:35:29:16 00:35:25:24

באתיופיה כלה לא מתחתנת
עם שיער מאופר.

00:35:34:07 00:35:29:18
אסור לעשות צמות וגם לא שיער ארוך?
- לא, אסור.

00:35:36:22 00:35:34:11
אז פשוט שיער קצר,
ממש קצר?

00:35:40:15 00:35:37:00
כן, קצוץ, שמים קצת חמאה
(תחליף לקרם שיער),

00:35:43:17 00:35:40:17
מאפרת את הריסים והגבות עם "קול",
חומר שחור לאיפור גבות,

00:35:45:22 00:35:43:19
מתקלחת היטב, מתלבשת יפה,
שמה את השרשרת,

00:35:49:01 00:35:45:24
שמה גם "גורשיט" על כפות הידיים.

00:35:50:18 00:35:49:03
מה זה "גורשיט"?

00:35:52:21 00:35:50:20
חומר שהופך את כפות
הידיים לאדומות,

00:35:57:04 00:35:52:23
כמו חינה ששמות על הידיים.
כך התחתנתי.

00:36:06:20 00:35:57:10
מגיעים אורחים למסיבת החתונה שלך,
האם גם בעלך מגיע לשם?

00:36:17:03 00:36:06:22
למסיבה מגיע לקחת אותי עם כ-15
שושבינים, הוא ועוד מבוגר אחד,

00:36:22:14 00:36:17:06
נכנסים בריקודים, מקבלים אותם,

00:36:27:24 00:36:22:16
עם אחד כמוך שידע

לכתוב סוגרים "סמניה".

00:36:29:10 00:36:28:01
מה זה "סמניה"?

00:36:32:11 00:36:29:13
"סמניה" זה כמו מה
שכותבים בארץ בחתונות.

00:36:34:23 00:36:32:14
כמו כתובה?
- בדיוק.

00:36:38:15 00:36:35:01
כך מעבירים את הכתובה.
- איך עושים את הסמניה?

00:36:43:13 00:36:38:17
פשוט זה המעמד שהאישה והבעל
עושים הסכם לחיים משותפים.

00:36:49:01 00:36:43:16
אז מה זה ה"סמניה" (שמונים בעברית)?
- זה כמו כריתת ברית בין בני הזוג.

00:36:50:12 00:36:49:04
עשיית ברית...

00:36:52:13 00:36:50:14
כן, אנחנו נשואים
ומחויבים זה לזה.

00:36:56:14 00:36:52:15
בארץ כשעושים חתונה,
הרב אומר לחתן לשבור כוס,

00:37:05:02 00:36:56:17
ואצלנו לרגע הזה קוראים "סמניה".
לא מתכוונים למספר כמו השם.

00:37:16:10 00:37:05:06
מה אומרים בעשיית ברית, למשל?
- אומרים שלא לבגוד בה ולעזוב אותה,

00:37:23:15 00:37:16:12
היא אשתך ואתה בעלה,
שלא לנטוש אותה.

00:37:33:22 00:37:23:17
זה כמו בארץ אבל בשפה אחרת.

אחרי זה מתחילים לרקוד ולשמוח.

00:37:35:09 00:37:33:24
רוקדים הרבה?
- כן.

00:37:38:13 00:37:35:11
מי הם הרוקדים?
- השושבינים.

00:37:46:06 00:37:38:16
לך גם היו שושבינות?
- רק לחתן יש שושבינים, אין לכלה.

00:37:54:11 00:37:46:09
מעניין!
- כך היה. הם באו ביום שני,

00:37:59:05 00:37:54:13
הוגש להם "טלה", כד גדול ומלא.
שחטו פרה. לשאר גם הוגש "טלה",

00:38:02:07 00:37:59:07
כארבעה חמישה כדים מלאים,
תלוי בכמות האורחים,

00:38:03:24 00:38:02:10
בהמשך מוסיפים עוד אם צריך.

00:38:09:16 00:38:04:01
אבל לשושבינים זה חייב להיות
כד גדול מלא, מה"טלה" המובחר.

00:38:14:16 00:38:09:18
נניח אם באו 15 שושבינים,
מגישים להם אוכל בקבוצות,

00:38:28:15 00:38:14:18
בכלי שאת רואה שם, לכל קבוצה
מגישים סיר רוטב בשר,

00:38:36:22 00:38:28:17
הם אוכלים ונהנים.
כך התחתנו שם, הייתה חתונה שמחה.

00:38:41:05 00:38:36:24
כמה ימים אורכת החתונה?
- כבר למחרת הלכתי לבית החתן.

00:38:46:21 00:38:41:08

כמה ימים היה אצלך בבית?
- במקרה שלי, גם אחי התחתן,

00:38:51:14 00:38:47:02
הוא הלך לבית הכלה ביום שני,

00:38:56:00 00:38:51:17
הוא חזר עם הכלה בדיוק
כשאני יצאתי לבית החתן,

00:39:01:12 00:38:56:02
עוד פעם התחילו הריקודים...
- זה לוקח בערך כשבוע ימים?

00:39:04:22 00:39:01:14
את הקישוטים מסביב לראש החתן
עושים כבר ביום ראשון,

00:39:07:05 00:39:05:00
מורידים אותם ביום ראשון,
אחרי שבוע,

00:39:10:23 00:39:07:07
מכינים אוכל ורטבים לאורך
השבוע כל פעם כשנגמר,

00:39:15:06 00:39:11:00
כשמורידים את הקישוטים מעל
ראש החתן, נותנים שם לכלה,

00:39:19:14 00:39:15:08
כך היו החתונות באתיופיה,
זה לא כמו בארץ, מסיימים ברגע.

00:39:22:06 00:39:19:16
אמרנו שאת הולכת לבית החתן...
- נכון.

00:39:24:18 00:39:22:08
איזו מסיבה עשו הוריי החתן?

00:39:31:05 00:39:24:20
גם שם שחטו פרה,
הכינו "טלה", כמו אצלנו.

00:39:41:23 00:39:31:07
אני יצאתי ביום שלישי בערב לכיוון
בית בעלי, הוא היה גר במקום מרוחק.

00:39:45:02 00:39:42:00

כמה זמן לוקח להגיע לשם?

00:39:49:10 00:39:45:04
מ"דואנלזה" הגענו ל"וויינערב".
ישנו שם לילה,

00:39:51:10 00:39:49:12
כמה ימי הליכה בערך כל הדרך?

00:39:58:02 00:39:51:12
היו שושבינים עם סוס,
הגענו ל"וויינערב",

00:40:04:24 00:39:58:06
משם לאינפראז...
- לקחו אותך על הסוס?

00:40:18:23 00:40:05:01
כן. אין רכבים. ביום רביעי
הגענו לבית הוריו למסיבה,

00:40:27:04 00:40:19:01
הטלה, האוכל והרטבים כבר היו
מוכנים, הגישו לנו מיד כשהגענו,

00:40:35:19 00:40:27:06
הייתה שמחה גדולה, מנגנים
בגיטרה ומתופפים בתופים,

00:40:39:15 00:40:35:21
רקדנו עד שהתעייפנו...
- את והחתן גם רוקדים?

00:40:42:06 00:40:39:17
כלה טרייה לא רוקדת
במסיבת החתונה שלה,

00:40:45:19 00:40:42:08
רק יושבת?
- כן. יושבת וכל גופה מכוסה,

00:40:48:12 00:40:45:21
את רק יושבת, אוכלת
ומדברת עם אנשים?

00:40:55:00 00:40:48:15
כן. מסירה את הכיסוי רק כשמורידים
את הקישוטים מעל ראש החתן,

00:40:58:02 00:40:55:02

מה זאת אומרת כשמורידים
את הקישוטים?

00:41:03:09 00:40:58:04
יש רצועה צרה עם צבעים שונים
שקושרים מסביב לראשו של החתן,

00:41:05:15 00:41:03:12
מה זו הרצועה הזו? זה חוט?

00:41:09:15 00:41:05:18
זו רצועה ארוגה מחוטי אריגה
וחוטים צבעונים אחרי, כאלה.

00:41:14:00 00:41:09:17
חוטים בצבע אדום ולבן?
- נכון. את זה קושרים מסביב לראשו.

00:41:16:21 00:41:14:03
משחררים את הקשירה הזו
רק שבוע לאחר כן, ביום ראשון,

00:41:19:16 00:41:16:23
כלומר, בסיום החתונה.

00:41:22:10 00:41:19:18
מה עושים אחרי
שמורידים את הקשירה?

00:41:25:13 00:41:22:13
ברגע שמסירים את הקשירה,
חמותי ממציאה לי שם חדש.

00:41:27:13 00:41:25:16
שם אחר?
- כן.

00:41:29:01 00:41:27:15
למה?

00:41:31:14 00:41:29:03
כי הם לא יקראו לי בשם
שאימא שלי נתנה לי.

00:41:34:02 00:41:31:16
השם שלך היה גנט,
איזה שם היא נתנה לך?

00:41:38:12 00:41:34:04
קראה לי בירהנה.

- סבתות נותנות שמות מסוג זה?

00:41:45:10 00:41:38:15
אימא של החתן היא שנותנת את השם?
- כן, אימא שלו נותנת לי שם.

00:41:54:20 00:41:45:13
היא קראה לי בירהנה,
אחותה של חמותי קראה לי "ווגייהו".

00:41:57:16 00:41:54:22
ווגייהו?
- נכון.

00:41:59:20 00:41:57:18
נתנו לי המון שמות,
רק שאני לא משתמשת בהן,

00:42:02:17 00:41:59:22
גם מי שנתנו לי שמות כבר לא בחיים.
- את נשארתי עם השם "גנט"?

00:42:08:08 00:42:02:19
נכון, נשארתי עם "גנט", גם אחרי
שהגעתי לארץ, לא החליפו לי אותו.

00:42:17:10 00:42:08:10
אחרי שש שנים בבית של הורי בעלי,
הקמנו בית משלנו כשהגעתי לגיל 16,

00:42:20:19 00:42:17:14
הייתי חוזרת לבית הוריי וחוזרת
אחרי כמה זמן, כך לאורך שש השנים,

00:42:30:06 00:42:20:21
כשהגעתי לגיל 16 בעלי בנה בית,
סידרנו אותו, הכנו "מדב" - כסאות,

00:42:38:02 00:42:30:09
הוא בנה גם מיטה. עשינו מסיבה
צנועה, עברנו ונהיינו עצמאים.

00:42:40:22 00:42:38:05
איפה הוא בנה בית?
- ליד ביתה של אימו.

00:42:45:05 00:42:41:00
ליד אימא שלו?
- נכון, ליד אימא שלו.

00:42:50:08 00:42:45:09
אז לא היה כלום בידינו.

00:42:56:22 00:42:50:10
בחתונה קיבלתם כסף ומתנות
מאורחים שנכחו בחתונה?

00:43:03:00 00:42:56:24
קיבלתנו, רשמנו את כל
המידע על המתנות בפנקס,

00:43:08:04 00:43:03:02
לא שמים קופסא ליד החופה
להכנסת כסף, ועדיין מקבלים כסף.

00:43:17:10 00:43:08:08
מקבלים קצת, כסף שמשמש
את אימא שלו לקנות מזון.

00:43:26:13 00:43:17:13
בארץ, קרוב משפחה זורק אלף שקל,
אורחים רגילים שמים 300 או 400,

00:43:32:12 00:43:26:15
אבל שם אין מספיק כסף לאנשים,
שמים גרעיני יבול במקום,

00:43:47:16 00:43:32:16
כשהקמנו בית ונכנסו בפעם הראשונה,
היה לבעלי גוש מתכת מכסף.

00:43:53:20 00:43:47:19
של מי זה היה?
- של בעלי, כשנהיינו עצמאים.

00:43:59:01 00:43:53:22
מכרנו אותו וקנינו שישה שקלים
גדולים של גרעינים,

00:44:02:13 00:43:59:03
מה כמות הגרעינים בשישה השקים?
כמה קילו זה בערך?

00:44:17:08 00:44:02:15
כל שק שוקל כ-30 קילו, כל המשקל
של שישה השקים בערך 180 קילו,

00:44:23:11 00:44:17:10
עם זה נכנסנו לבית החדש. לא היו
לנו גרעיני אפונה וסוגים אחרים.

00:44:30:17 00:44:23:13
אחרי זה ההורים שלי שמעו
שרק עם זה נכנסו לבית החדש,

00:44:34:03 00:44:30:19
אימא שלי באה עם שק
מלא קמח ושק מלא אפונה,

00:44:41:17 00:44:34:05
וכלי בית מסוגים שונים,
היא באה עם אחד האחים שלי,

00:44:50:07 00:44:41:21
בהתחלה לא היו לנו שוורים לעבודות
שדה, אפילו תרנגולות לא היו לנו,

00:44:54:15 00:44:50:10
לחמותי לא היה בן זוג,
לא היו לה נכסים,

00:44:58:18 00:44:54:17
הילדים שלה היו שכירים אצל אנשים
אחרים כדי להביא אוכל הביתה,

00:45:02:09 00:44:58:20
כשבעלי נהיה עצמאי, אחיו הקטן
לקח אחריות לדאוג לאימו,

00:45:13:24 00:45:02:11
בחורף שבא אחרי שהקמנו בית,
בעלי סידר אדמה והתחיל לעבד,

00:45:19:02 00:45:14:01
הוא זרע גרעיני "דגוסה".
- הוא התחיל ליד הבית?

00:45:27:11 00:45:19:05
כן, אבל קצת רחוק מהבית,
הלך ליער, וסידר אדמה לעיבוד,

00:45:32:24 00:45:27:13
זרע גרעיני "דגוסה".
ביער היו חזירי בר,

00:45:37:24 00:45:33:02
היה צריך לשמור על היבול,
אחרת החזירים מזיקים ליבול,

00:45:41:14 00:45:38:01

בדיוק שנה לאחר שנכנסנו לבית החדש,
הכנסנו יבול משלנו לבית,

00:45:48:00 00:45:41:16
הכנתי כלי קיבול
לגרעינים ושמנו שם,

00:46:00:08 00:45:48:03
כמו שאמרתי לך, בהתחלה לא היו לנו
שוורים ואפילו לא היו לנו תרנגולות,

00:46:04:20 00:46:00:11
אז איך הוא עיבד אדמה שם?
מי נתן לו את האדמה?

00:46:10:11 00:46:04:22
שם לא היו בעיות למי שיש לו,
יכולת לעבד אדמה,

00:46:14:06 00:46:10:13
לא היו אוסרים עליו השלטונות,
מי שיכול מעבד אדמה ואוסף יבול,

00:46:17:01 00:46:14:08
לא אמרו לו לשלם בעבור
האדמה, מיסים או משהו כזה?

00:46:22:13 00:46:17:04
רק אחרי עליית ה"דרג" לשלטון,
התחילו לדרוש מיסים.

00:46:35:05 00:46:22:15
שנה לאחר מכן, בעלי עבד שכיר,
בשכר של 25 אחוז מהרווח הכולל.

00:46:41:19 00:46:35:08
לי לא היו עבודות לעשות בבית, לכן
הייתי הולכת איתו לשדה ועובדת איתו.

00:46:49:10 00:46:41:22
האדמה שייכת לשוכר, השוורים שייכים
לשוכר, וכן כל דבר נוסף שייך לו,

00:46:59:12 00:46:49:12
בעלי רק מגיע עם כוח עבודה בלבד,
השוכר מקבל 75% מהיבול ובעלי 25%.

00:47:04:20 00:46:59:15
לכמה זמן מספיקים
הגרעינים שהוא מרוויח?

00:47:11:09 00:47:04:22
תלוי, אם מעבדים שטח אדמה
גדול יותר, ירוויחו יותר,

00:47:16:06 00:47:11:11
לי לא הייתה עבודה בבית, לכן הייתי
הולכת עם בעלי והייתי עובדת איתו,

00:47:19:22 00:47:16:09
הייתי מנכשת עשבים,
מפרקת גושי אדמה,

00:47:23:19 00:47:19:24
אתם מתחילים בבוקר?
עד איזו שעה אתם עובדים?

00:47:30:14 00:47:23:21
מתחילים מוקדם בבוקר, שש בבוקר,
חוזרים כשכבר החשיך ולא רואים טוב,

00:47:35:20 00:47:30:16
אנחנו מפרקים גושי אדמה, זורעים
את הגרעינים וחוזרים בערב הביתה.

00:47:38:16 00:47:35:22
אם עבדנו בניכוש עשבים,
אנחנו גם מפנים את העשבים,

00:47:41:04 00:47:38:18
כשניכשנו מהשדה אל מחוץ השדה,
עושים זאת גם כשירד עלינו גשם,

00:47:47:17 00:47:41:06
ונרטבים לגמרי. כך עברו שני חורפים
מאז שהפכנו להיות עצמאים,

00:47:58:22 00:47:47:19
אחרי זה עבד עם חקלאי נוצרי
בשכר של 50% מהרווח הכולל,

00:48:01:18 00:47:58:24
חצי חצי?
- נכון.

00:48:06:12 00:48:01:20
בשונה מהשכר שלפני זה,
הפעם אתם תקבלו חצי מהרווח הכולל?

00:48:10:10 00:48:06:14

לפני זה היינו מרוויחים 25 אחוזים
מהרווח הכולל, אבל הפעם חצי מהרווח,

00:48:13:14 00:48:10:12
כי אני והוא כבר חצי מכוח העבודה
בשדה, לכן סגרנו לקבל חצי מהרווח,

00:48:17:05 00:48:13:16
אני הפכתי להיות
עובדת חרוצה בשדה,

00:48:26:01 00:48:17:09
מפרקת גושי אדמה ומנכשת עשבים,
עיבדנו גם "בולה" וגם חיטה וטף,

00:48:34:03 00:48:26:03
היה שטח אדמה גדול
שהספיק לנו לגדל את כל אלה,

00:48:39:22 00:48:34:05
בעל האדמה היה צריך
לחתן את הבת שלו,

00:48:46:15 00:48:39:24
לכן עוד לפני שה"בולה"
בשל מספיק, אסף אותו,

00:48:55:22 00:48:46:17
לקחנו את חלקנו ושמנו ב"גוטה",
אבל התקלקל כי אספנו מוקדם מדי.

00:49:03:00 00:48:55:24
את הטף ואת שאר היבול אספנו במועדם,
באמצע כל זה, אימא של בעלי חלתה,

00:49:18:12 00:49:03:02
היא חלתה מאוד,
כשהיינו עסוקים בלטפל בה,

00:49:23:15 00:49:18:14
את האפונה שקצרנו
ושמנו לייבוש, אכלו פרות.

00:49:33:00 00:49:23:18
זו הייתה תקופת החתונות והבעלים
של הפרות היה במסיבות,

00:49:36:06 00:49:33:02
כך שבעצם עם כל מה שהשקענו
לא הרווחנו מספיק,

00:49:40:23 00:49:36:09
למה?

- כי הפרות אכלו לנו אותנו,

00:49:44:21 00:49:41:00
כשהיינו עסוקים בטיפול באימא שלו,
את היבול שאספנו במקום אחד,

00:49:48:14 00:49:44:24
אכלו לנו אותו הפרות. מה שנשאר
הפרדנו מהמוץ, יצא קצת והתחלקנו.

00:49:51:22 00:49:48:16
גם הטף אותו דבר, יצא לנו קצת,
ה"בולה", כמו שאמרת,

00:49:59:08 00:49:52:01
אספנו אותו מבעוד מועד והתקלקל,
באותה תקופה אני עברתי למשפחה שלי.

00:50:04:24 00:49:59:10
כי הייתי במצוקה מחוסר אוכל?
- כן, לא הספיק לנו מה שאספנו.

00:50:08:08 00:50:05:01
מתי את מרגישה את החוסר?

00:50:14:22 00:50:08:11
כשאני עובדת בשכר
של 25 אחוזים מהרווח שבשדה,

00:50:20:01 00:50:14:24
ואחרי זה בשכר של חצי מהרווח,
ובכל זאת זה לא מספיק,

00:50:25:20 00:50:20:04
בשנה שעבדנו בשכר של חצי מהרווח,
אימא שלו חלתה, ובזמן שטיפלנו בה,

00:50:31:14 00:50:25:22
אכלו לנו פרות את היבול,
את ה"בולה" אספנו מוקדם והתקלקל,

00:50:34:01 00:50:31:16
זה מה שנקרא מצוקה.

00:50:41:14 00:50:34:05
אחרי שכל מה שאספנו, כולל הטף,
היה מעט, החלטתי ללכת למשפחה שלי,

00:50:47:03 00:50:41:16

למה?

- כי המשפחה שלי עובדים חרוצים,

00:50:52:14 00:50:47:05

הם חקלאים מצליחים, אורגים בדים,
יש את אחים שלי ויש את אבא,

00:50:56:22 00:50:52:20

לכן הלכתי אליהם.

- השארתי את בעלך לבד בגלל העוני?

00:51:00:09 00:50:56:24

אמרתי לו שאם הוא רוצה

הוא יכול לבוא איתי,

00:51:03:05 00:51:00:11

מה אני אעשה? עוני זה דבר רע.

אמרתי לו שאם ירצה יבוא איתי.

00:51:07:09 00:51:03:07

בבית חסר לכם מה לאכול?

- יש מה לאכול.

00:51:14:03 00:51:07:12

כמו שאומרים, "גם ללעוס

זה לאכול ולזחול זה ללכת",

00:51:19:02 00:51:14:05

לאכול זה כשיש מה לאכול

ומה לתת לאחרים לאכול,

00:51:23:24 00:51:19:04

את יודעת, גם לאכול ארוחה

של אינג'רה אחת לשניים זו ארוחה,

00:51:26:22 00:51:24:01

וגם לאכול כמה אינג'רה

לארוחה זו ארוחה,

00:51:31:14 00:51:27:00

באותו זמן לא היו לנו ילדים,

הייתי עוד נערה,

00:51:36:22 00:51:31:16

הייתי נערה שמנמנה.

00:51:44:08 00:51:36:24

אנחנו לא מצליחים

להרוויח מעבר לאוכל,

00:51:49:13 00:51:44:10
אנחנו לא מצליחים להרוויח מעבר
לאוכל, לא הצלחנו לקנות פרות,

00:51:54:07 00:51:49:16
כך שלבסוף אספתי את חפציי
והלכתי למשפחה שלי.

00:51:56:17 00:51:54:10
לבד?
- לא, יחד עם בעלי.

00:52:01:21 00:51:56:20
גם הוא עבר לשם?
- כן, בטח. מצוקה היא דבר רע.

00:52:08:09 00:52:01:23
עברנו לשם. בחורף אחים שלי
שוכרים עובדים וחורשים אדמות,

00:52:21:09 00:52:08:11
בקיץ הם אורגים בגדים, קבדה סנבטו
וצגהון סנבטו, הם אורגים בגדים,

00:52:24:23 00:52:21:11
עברנו עם השאריות שהיו לנו,
אספנו עם שקיות ועברנו לבית משפחתי,

00:52:37:04 00:52:25:02
הגענו לבית הורי. בעלי היה יודע
לארוג בדים, לא ממש בצורה טובה,

00:52:42:22 00:52:37:06
הוא לא התמקצע מספיק בתחום.
ב"דאונלזה", אורגים "זובר" לנוצרים,

00:52:47:08 00:52:42:24
מה זה "זובר"?
- הרבה, כי היו הרבה נוצרים באזור.

00:52:51:18 00:52:47:12
בתקופת החתונות,
צריכים בגדים חגיגיים,

00:52:54:18 00:52:51:20
הנוצרים באים ליהודים לארוג בדים.

00:52:58:04 00:52:54:20

יש את כלי האריגה של אבא שלי
בצד הזה ושל אחי בצד הזה,

00:53:00:18 00:52:58:06
ואת בעלי שמו באמצע,

00:53:03:20 00:53:00:20
כך שבשני הצדדים כל פעם
שהוא לא עושה נכון,

00:53:07:24 00:53:03:23
כיוונו אותו עד שהפך
להיות יותר טוב מהם,

00:53:14:23 00:53:08:02
ואני, כל פעם שאני בתקופת המחזור
ונכנסת לחדר נידה,

00:53:20:00 00:53:15:01
עושה צורות על הבדים,
ומקבלת 8 שקלים עד סוף המחזור,

00:53:26:01 00:53:20:02
או לחלופין, מקבלת 2 "קונה",
"בולה", אפונה או טף.

00:53:34:17 00:53:26:03
לגבי בעלי, אם הוא אורג סדין,
הוא מקבל עליו ארבעה שקלים,

00:53:41:02 00:53:34:22
או אם זה במונח של חליפין
הוא מקבל "קונה" אחד של טף.

00:53:44:23 00:53:41:04
אם זה "בולה" או אפונה,
הוא מקבל 2 "קונה".

00:53:48:05 00:53:45:00
כך אספנו הרבה אוכל,
כי אימא שלי שמה לנו בצד,

00:53:52:20 00:53:48:08
ואכלנו מהאוכל של המשפחה
ולא נגענו בשלנו,

00:53:59:10 00:53:52:23
אספנו את הכסף שאני הרווחתי
ואת מה שהוא הרוויח,

00:54:07:00 00:53:59:13
הצלחנו לקנות עז בהריון בחורף
שעברנו לבית המשפחה שלי,

00:54:12:12 00:54:07:03
בשביל מה קניתם עז?
בשביל גידול עזים?

00:54:20:08 00:54:12:15
נכון. זו הייתה עז שחורה ובהריון.
אחי היה רועה צאן, העז ילדה תאומים.

00:54:25:16 00:54:20:11
רק עז אחת?
- כן, רק אחת קנינו.

00:54:29:00 00:54:25:19
צריך קודם למגר את העוני,
כדי להתעשר, צריך לדבר עליו,

00:54:38:14 00:54:29:02
ובכן, העז הביאה תאומים,
כעת יש שלושה ראשי עזים,

00:54:47:01 00:54:38:17
עוד פעם נכנסה להריון והביאה גדי,
אנחנו ממשיכים לעבוד ולאסוף כסף,

00:54:59:13 00:54:47:08
תוך שנתיים אספנו מספיק כסף, מכרנו
גם את הגדיים שנולדו וקנינו שור,

00:55:08:02 00:54:59:17
אחרי שכבר היה לנו שור,
קיבלנו אדמה לעבד,

00:55:12:07 00:55:08:05
מי נתן לכם שטח אדמה?
- ההורים שלי.

00:55:21:15 00:55:12:09
חרשנו את האדמה עם שור נוסף שהיינו
לוקחים כל פעם שמתפנה אצל ההורים,

00:55:26:01 00:55:21:17
גידלנו טף, הטף מאזור
"דאונלזה" הוא מיוחד.

00:55:31:03 00:55:26:03
אספנו את הטף והכנסנו

לכלי הקיבול שהכנו,

00:55:38:00 00:55:31:06

שנה לאחר מכן, עשינו הסכם עם אחי לעבוד יחד,

00:55:46:16 00:55:38:04

על בסיס שכר של 25% מהרווח הכולל, אחי לוקח 75% מהרווח,

00:55:51:19 00:55:46:18

איחדתם את האדמה?
- כן, האדמה הייתה שייכת לאחי,

00:56:00:15 00:55:51:22

אנחנו בני הזוג והשור, אחי עם עוד שור והאדמה, נקבל שכר של 25 אחוז,

00:56:04:20 00:56:00:17

עשיתם זאת בהסכמה?

- כן, הסכמנו לעבוד כך.

00:56:07:12 00:56:04:22

לא, אני מתכוונת אם זה

הסכם משתלם עבורכם,

00:56:13:12 00:56:07:14

הרי הוא לוקח 75% מהרווח, אתם עם שור ושני עובדים, זה חוזה משתלם?

00:56:16:24 00:56:13:17

כן, זה בסדר גמור, כי אחי מביא את כל הדברים הנדרשים לעיבוד האדמה,

00:56:22:18 00:56:17:01

גם בעצמו והאדמה עצמה, לנו אין השקעות נוספות מלבד השור ובני הזוג,

00:56:29:23 00:56:22:20

כך עיבדנו את האדמה

לאורך מאי ויוני,

00:56:47:05 00:56:30:23

זרענו "נוג", "דגוסה", טף ו"בולה".
באמצע כל זה היו סכסוכים ומריבות.

00:56:57:19 00:56:47:07

הסכסוך החמיר בחודש אוגוסט,

מי שהסתכסך איתנו, רצח נוצרי,

00:57:03:22 00:56:57:22

עם רצח הנוצרי,
אנחנו עזבנו את המקום,

00:57:08:05 00:57:03:24

עברנו למקום שנקרא "אדרה-דיבה"...

00:57:18:17 00:57:08:07

באתיופיה, איך מגדרים עוני?
מי נקרא עני?

00:57:25:11 00:57:18:19

עני זה מי שאין לו כסף.
עשיר זה מי שיש לו שוורים וכסף,

00:57:28:10 00:57:25:13

הוא מעבד אדמה, יש לו אוכל,

00:57:32:20 00:57:28:12

לעומת זאת, מי שאין לו כסף,
עובד אצל העשירים,

00:57:49:21 00:57:32:22

כמו שסיפרתי לך, הוא מקבל
שכר של רבע מהרווח הכולל,

00:57:56:22 00:57:49:23

עני זה עני!
הממשלה לא עוזרת לעניים,

00:58:06:01 00:57:57:01

העניים עובדים קשה, בתנאים קשים,
אז הממשלה דורשת גם תשלומי מס,

00:58:13:04 00:58:06:03

אבל בארץ, תודה לממשלה, היא עוזרת
לנזקקים, זו מדינה נוחה לחיות בה,

00:58:17:01 00:58:13:06

באתיופיה, גם כשבן אדם גוסס,
הממשלה לא עוזרת לו,

00:58:20:01 00:58:17:03

מה עם האנשים,
הם לא עוזרים לנזקקים?

00:58:29:00 00:58:20:03

למשל, את ובעלך, הסתכלנו
עליכם אחרת כי אתם עניים?

00:58:36:23 00:58:29:03
האנשים בסביבה או מכל מקום אחר,
היו מסתכלים עליכם בצורה אחרת?

00:58:43:09 00:58:37:00
לעניים אנשים לא עוזרים,
הוא עובד קשה ומשפר את המצב שלו,

00:58:50:08 00:58:43:11
מי שעני וחולה, אם יש לו ילדים
אז הם עובדים ועוזרים לו,

00:58:53:11 00:58:50:10
אחרת אף אחד לא עוזר לו.

00:58:57:20 00:58:53:13
אם את בריאה, את עובדת
קשה ובונה את הבית שלך,

00:59:04:20 00:58:57:22
מי שנכנע לעוני,
יישאר עני ולא ישפר את מצבו,

00:59:12:17 00:59:04:24
אם נלחמים נגד העוני,
זה עובר, מתגברים עליו,

00:59:21:17 00:59:12:19
אני גדלתי בבית שכולם בנים,
לכן לא ידעתי לעבוד בשדה,

00:59:26:06 00:59:21:21
אבל כשנהיינו עצמאים והקמנו בית
משלנו, למדתי את העבודות בשדה,

00:59:30:16 00:59:26:08
הייתי מפרקת גושי אדמה,
הייתי מנכשת עשבים,

00:59:35:01 00:59:30:18
לאט לאט שיפרנו את מצבנו ועדיין
עלינו הרבה מעל קו העוני,

00:59:46:16 00:59:35:03
איך אנשים רואים בך? מסתכלים
עליך בזלזול כי את ענייה?

00:59:53:15 00:59:46:19
גם אם יש כאלה,
עוני אינו מחלה, זה עובר,

00:59:59:10 00:59:53:18
זו אמת אבל אני שואלת
איך אנשים רואים את זה.

01:00:01:24 00:59:59:12
אומרים זה עני, זו ענייה,
וצוחקים על המצב שלך.

01:00:04:07 01:00:02:02
היו מקרים כאלה?
- כן, היו מקרים.

01:00:12:15 01:00:04:09
העניים עובדים אצל העשירים,
מטפלים במשק בבית שלהם,

01:00:15:14 01:00:12:17
העשירים לא נותנים שום דבר בחינם,

01:00:20:19 01:00:15:17
אבל מי שהיה עני והתעשר
בעבודה קשה, הוא עוזר לעניים,

01:00:26:24 01:00:20:22
אבל אלה שלא ידעו מה זה עוני,
הם לא נותנים כלום.

01:00:36:08 01:00:27:03
אנחנו עברנו לצדא וגרנו שם
שלוש שנים, עברנו לשם באוגוסט,

01:00:41:09 01:00:36:10
את האדמה שהתחלנו לעבד
לפני שנמלטנו, אספו איכשהו,

01:00:45:15 01:00:41:12
הסיפור שלנו לא ייגמר מהר,
לא ייגמר גם אחרי יומיים,

01:00:55:14 01:00:45:17
אספו את התבואה בהליכות
ארוכות עד לשם כל פעם,

01:01:02:14 01:00:55:16
בשנה הבאה אחריה,
עברנו ל"אדרה-דיבה",

01:01:07:03 01:01:02:16
שם מצאנו אדמה שלא שייכת לאף אחד,

כרתנו עצים והכנו לעיבוד חקלאי,

01:01:14:03 01:01:07:07

זרענו תירס בכל השטח,
גדל לנו בצורה מדהימה,

01:01:21:01 01:01:14:07

ובכן גם הכנו כוורות
והכנסנו דבורים, כעת יש דבש,

01:01:28:07 01:01:21:06

גידול התירס היה מדהים, הקופים היו
מזיקים אבל היינו שומרים על היבול,

01:01:31:05 01:01:28:09

אני הייתי מכינה כלי בית,
תוך כדי השמירה על היבול,

01:01:34:24 01:01:31:07

הקופות היו מגיעות אליי בהפתעה
ומקלקלות לי את הכלי שאני בונה,

01:01:45:02 01:01:35:05

אכלנו מהתירס בחורף, ובסוף השנה
אספנו גם 10 שקים של גרעיני תירס,

01:01:51:15 01:01:45:05

עיבדנו גם "דגוסה",
אספנו ממנו 2 "צ'אן",

01:01:56:03 01:01:51:18

מכאן המצב שלנו התחיל להשתפר...

01:01:59:14 01:01:56:05

העוני היה מפחיד אותך?
פחדת להיות ענייה?

01:02:03:00 01:01:59:17

בוודאי שפחדתי, אם עוני
לא מפחיד, מה יכול להפחיד?

01:02:05:22 01:02:03:02

עוני גורם לך להיות
בתחתית החברה האנושית,

01:02:08:23 01:02:06:00

כשיש אנשים שמכבדים אותך,

01:02:12:22 01:02:09:00

אבל כשיש עוני, לא יהיה לך

מה לאכול ומה ללבוש,

01:02:15:18 01:02:13:00

בבית את יכולה ללבוש
בגדים קרועים, אין בעיה עם זה,

01:02:18:23 01:02:15:21

אבל כשאת יוצאת החוצה, אי אפשר
להתלבש כמו אלה שיש להם,

01:02:27:14 01:02:19:01

עני לא יכול להתלבש יפה,
כדי להיות כמו אחרים עובדים קשה,

01:02:32:05 01:02:27:17

מבחינת האוכל,
הבטן תקבל מה שתני לה,

01:02:41:02 01:02:32:10

אבל כשאת לך בגדים כמו אחרים,
את מתביישת מאוד,

01:02:52:10 01:02:41:05

עוני זה דבר קשה. ובכן, כעת יש לנו
דבש, ויש לנו הרבה תבואה שאספנו,

01:03:02:15 01:02:52:16

אנחנו, גם בעוני, דאגנו תמיד
להראות טוב כמו אחרים,

01:03:10:09 01:03:02:17

בעלי לקח את הדבש
והלך לגונדר כדי למכור אותו,

01:03:20:13 01:03:10:12

באותה הזדמנות נרשם ללימודים,
היו לימודים באזור ווגרה,

01:03:26:06 01:03:20:15

הוא רצה שנעבור לווגרה
אבל אני סירבתי בתואנה,

01:03:35:08 01:03:26:10

שיש לי הורים זקנים
ולא אלך רחוק מהם,

01:03:44:20 01:03:35:12

הוא אמר שלא ילך לשם בלעדיי,
אם לא תלכי איתי אז אנחנו נריב,

01:03:51:22 01:03:44:24
הסתכסכנו מאוד בגלל זה,
מבוגרים הגיעו כדי לגשר,

01:04:01:12 01:03:52:00
בסוף, אבא שלי ז"ל, הוא אמר לו,
על אף שהיא בתי, היא אשתך,

01:04:09:02 01:04:01:16
תוכל לקחת אותה לכל מקום
מלבד למקום שהיא לא אוהבת,

01:04:16:24 01:04:10:12
ערב אחד הוא ארגן את אחד הכלים
שהכנתי תוך כדי שמירה על היבול,

01:04:25:21 01:04:17:03
קמיס אחד, רק עם הציוד הזה,
יצאנו לדרך...

01:04:29:22 01:04:25:23
בלי דברים נוספים?
- כלום!

01:04:45:20 01:04:30:14
הבית היה מלא בתבואה,
היה טף, אפונה, חיטה,

01:04:49:14 01:04:45:23
השארנו הכול בבית והלכנו,
אימא שלי התחילה לבכות,

01:04:54:16 01:04:49:17
אני עם ה"אגלגיל"
והקמיס יצאתי לדרך,

01:04:59:21 01:04:54:18
אחיו של בעלי, קראו לו יחזקיאס
אדלה, הוא בא לפייס בינינו,

01:05:03:19 01:04:59:23
אנחנו הלכנו איתו לביתו
והעברנו אצלו לילה,

01:05:07:11 01:05:03:22
למחרת בבוקר, אחרי ששתינו "בונה"
ואכלנו ארוחת בוקר, יצאנו לדרך.

01:05:12:09 01:05:07:13
הלכנו ל"מקסניט" - "צ'הרא",

אימא שלו הייתה גרה באינפראז,

01:05:20:24 01:05:12:14

באותו יום בערב הגענו
ל"מקסניט", לעיר,

01:05:26:12 01:05:21:02

הגענו לבית של אחיו של בעלי,
נכנסנו לביתו, הכינו לנו "בונה",

01:05:29:21 01:05:26:15

קנו "טלה" והביאו לבית,
שתינו ואכלנו,

01:05:35:11 01:05:29:23

ואחר כך יצאנו לדרך,
לאינפראז, לבסוף הגענו לשם,

01:05:42:21 01:05:35:13

היו שם אימא שלו ואחיו הקטן,
הם חשבו שבאנו להתארח אצלם,

01:05:45:07 01:05:42:24

אירחו אותנו, הגישו לנו דברים,
ואנחנו ממשיכים לשבת שם,

01:05:48:07 01:05:45:09

ולא יוצאים לדרך,
אז אימא שלו קראה לי,

01:05:52:21 01:05:48:09

"בירהנה", ושאלה אותי,
"אתם לא הולכים הביתה?"

01:05:55:05 01:05:53:00

אמרתי שלא הולכים
וסיפרתי לה מה קרה,

01:05:58:02 01:05:55:08

היא שואלת אותך באותו יום
שהגעתם לשם? או שלמחרת?

01:06:04:19 01:05:58:04

לא, כבר עברו מספר ימים, ועדיין
אנחנו אצלם לכן היא שאלה אותי,

01:06:09:19 01:06:04:21

אמרתי לה שאנחנו לא הולכים הביתה,
אמרתי לה שבנה רוצה לקחת אותי

01:06:13:21 01:06:09:23
למקום שאני לא מעוניינת
ללכת אליו, לכן באנו אליך,

01:06:19:16 01:06:13:24
הביא אותי אליכם בכוח. היא הצטערה
מאוד לשמוע את הסיבה שהגענו אליה,

01:06:26:09 01:06:19:20
היא אמרה שהייתה שמחה
שהיה אצל המשפחה שלי,

01:06:29:19 01:06:26:18
ועכשיו הוא עזב וחזר אליה,

01:06:37:22 01:06:29:21
אז אני אמרתי לה שלא תהיה עצובה
מזה, כי המזל שלנו תמיד איתנו,

01:06:43:13 01:06:38:00
ניקינו את ה"גוג'ו" של אחיו הקטן
ונכנסנו לשם.

01:06:47:02 01:06:43:16
ובכן, היה מישהו שעידד אדמה
ב"וויינערב", הוא היה מ"צדא",

01:06:50:04 01:06:47:05
לכן עשינו איתו הסכם שניקח
את התבואה שלו מ"וויינערב",

01:06:56:23 01:06:50:07
והוא ייקח את שלנו מ"צדא".
ספרנו מספר שווה של שקים והחלפנו,

01:07:00:16 01:06:57:00
בכל הזמן הזה אני
לא נכנסתי להריון,

01:07:05:15 01:07:00:22
למה בעלך רצה לעזוב את המקום פתאום?
- כי הוא רצה ללמוד.

01:07:07:23 01:07:05:17
מי לומד? הוא?
- כן.

01:07:09:22 01:07:08:00
איך קוראים למקום
שבית הספר נמצא בו?

01:07:11:21 01:07:09:24
למקום קוראים "דבט".

01:07:13:16 01:07:11:23
למה את לא רצית
לעבור איתו בהתחלה?

01:07:15:22 01:07:13:18
כי המקום לא טוב.
- איך את יודעת את זה?

01:07:18:00 01:07:15:24
אני יודעת,
כי שמעתי על המקום.

01:07:22:20 01:07:18:02
איך קוראים למקום?
זה היה מקום של פרוטסטנטים,

01:07:26:04 01:07:22:22
מי הם?
- אלה עם דת שונה,

01:07:29:23 01:07:26:06
המאמינים אוכלים כל בשר
שנשחט ע"י יהודים או נוצרים,

01:07:35:06 01:07:30:01
ואני לא רציתי ללכת לגור
במקום כזה. אני לא צודקת?

01:07:42:10 01:07:35:16
הבנתי אותך, זו בעצם הסיבה
שלא רצית ללכת לשם.

01:07:46:02 01:07:42:12
נכון. אמרתי לבעלי,
יש לי הורים מבוגרים,

01:07:50:05 01:07:46:04
ואין לי רצון לאכול בשר שאחרים שחטו
כל עוד ההורים שלי בחיים,

01:07:54:24 01:07:50:07
ולא אחליף את הדת שלי בדת אחרת,
אמונה זו אמונה, למה שאחליף?

01:08:00:23 01:07:55:03
ובכן, נכנסנו ל"גוג'ו"

אחרי שניקיתי,

01:08:04:07 01:08:01:00

הבאנו גם את התבואות
שהחלפנו עם הבחור,

01:08:15:13 01:08:04:10

כך הקמנו בית, ואז דודה שלו,
אחותה של אימו,

01:08:22:09 01:08:15:16

מכירה מישהו שנותן
תרופות סבתא ומרפא חולים,

01:08:31:15 01:08:22:12

זזה היה עוזר לחולים להחלים,
והיא לקחה אותי אליו,

01:08:34:01 01:08:31:18

למה?

- כי לא הצלחתי להיכנס להריון,

01:08:37:14 01:08:34:03

ולשאל בעניין זה.

- עד אז לא היו לכם ילדים?

01:08:41:05 01:08:37:17

לא, לא היו לנו,

- בת כמה היית באותה תקופה?

01:08:46:03 01:08:41:13

בת שלוש בערך, נכנסתי
למרגם רק בגלל המחזור החודשי,

01:08:50:14 01:08:46:06

לא הצלחתי להיכנס להריון,

- אבל אתם רציתם ילדים?

01:08:54:22 01:08:50:17

בטח, רציתי שיהיה לי כסף,

למה שלא ארצה ילדים?

01:08:57:06 01:08:54:24

אבל לא הצלחתם להביא...

- נכון.

01:09:04:01 01:08:57:10

איך ידעתם שיש בעיה אצלכם?

- בגלל שלא הצלחתי להביא ילדים.

01:09:09:09 01:09:04:06
ובכן, היא לקחה אותי אל האיש,
הייתי קצת מלאה בגוף,

01:09:15:13 01:09:09:12
לא רזה כמו העקרות, כשראתה אותי
היא הצטערה מאוד על המקרה שלי,

01:09:18:13 01:09:15:16
מי הצטערה?
- האישה.

01:09:25:23 01:09:18:16
האם ההורים שלך
וההורים של בעלך ידעו זאת?

01:09:27:18 01:09:26:00
שאני עקרה?
- כן.

01:09:31:13 01:09:27:20
כן, אימא שלי הייתה עצובה מזה.
- כיוון שאת לא יכולה ללדת?

01:09:33:17 01:09:31:15
כן. היא דאגה מה יקרה לי,

01:09:37:12 01:09:33:19
הרי אני ממשפחה מרובת ילדים
ולמה אני לא יכולה להביא ילד,

01:09:40:07 01:09:37:14
לכן אימא שלי הייתה עצובה מזה.
אני ממשפחה שכולם פוריים,

01:09:45:09 01:09:40:10
שלושה מאחיי הביאו תאומים, אבל
רק לאחד מהם הם נשאו בחיים,

01:09:48:14 01:09:45:12
של שני האחים האחרים נפטרו,
אבל הם הביאו ילדים,

01:09:51:09 01:09:48:16
לעומת זאת,
אני לא הצלחתי להביא ילדים.

01:09:55:10 01:09:51:11
מה הרגשת אז בגלל המצב הזה?
- זה העציב אותי מאוד.

01:09:58:10 01:09:55:13
כשהייתי חוזרת מחדר נידה,
הייתי מוצאת את הבית הפוך,

01:10:00:23 01:09:58:12
כשהייתי עובדת קשה, כל זה היה מעציב
אותי כי זה בגלל שלא היו לי ילדים,

01:10:05:09 01:10:01:01
כל פעם שעמדתי לקבל מחזור חודשי
הייתי מתכוננת מראש ומכינה אוכל,

01:10:11:04 01:10:05:11
לבקש מאנשים להכין במקומי
באותם ימים, זה לא כל כך מצליח,

01:10:21:05 01:10:11:06
כשראה אותי האיש, הוא אמר
שאני יכולה להביא ילד לעולם,

01:10:23:05 01:10:21:07
האיש הוא מגיד עתידות?
- כן.

01:10:26:14 01:10:23:08
האיש הוא "בעלה-גנדה".
- מה זה "בעלה-גנדה"?

01:10:30:19 01:10:26:18
הוא קורא בקפה ועושה "דבי".
- מה זה "דבי"?

01:10:34:21 01:10:30:22
כלומר, מתופף בתופים.
- הוא היה מגיד עתידות לכל דבר?

01:10:37:22 01:10:34:23
הוא לא היה בדיוק מגיד עתידות,
הוא היה בעל "אוליה".

01:10:41:17 01:10:38:00
מה זה אוליה?
- אוליה זה ידע, היה לו ידע.

01:10:46:12 01:10:41:20
במה הוא משתמש בדרך כלל?
כמו שאמרת, רק ב"בונה" ובתופים?

01:10:48:05 01:10:46:14

קן.

- היו לו גם ספרים?

01:10:54:00 01:10:48:07

לא היו לו ספרים...

- לא היו לו ספרים.

01:11:02:07 01:10:54:04

דודה שלו לקחה אותי אל האיש,

היא אהבה אותי מאוד,

01:11:17:09 01:11:02:10

כך שהיא לקחה אותי אליו,

הוא נתן לי לשתות מי דבש,

01:11:23:17 01:11:17:13

והוא חימם עלי גאט ועוד משהו...

- גאט ועוד מה?

01:11:28:24 01:11:23:19

עם שורשים של עצים,

שתיתי את זה שלושה ימים,

01:11:34:24 01:11:29:01

אלה עלים בתוך סיר מים שמחממים?

- נכון.

01:11:38:10 01:11:35:04

את לקחת את זה הביתה ושתית שם?

- לא, שם, אצלו.

01:11:40:16 01:11:38:12

כמה זמן היית אצלו?

01:11:46:08 01:11:40:19

אני שותה את החומר אצלו וחוזרת

הביתה, בבוקר שוב חוזרת אליו לשתות,

01:11:50:16 01:11:46:10

בבוקר אני שותה את החומר

ונשארתי בתוך "גנדה",

01:11:52:16 01:11:50:18

זה מקום שהוא הכין בשביל אנשים?

01:11:57:19 01:11:52:19

כן, נכון. הוא היה

איש מפורסם מאוד.

01:12:05:02 01:11:58:10

אחרי הצהריים מכינים "בונה".

01:12:07:13 01:12:05:04
מתי?

01:12:11:11 01:12:07:16
זה כמו שעה שתיים
אחר הצהריים בארץ,

01:12:16:09 01:12:11:14
שם זו שעה שש בצהריים.
בשעה זו מכינים "בונה".

01:12:26:19 01:12:16:12
כך אני עושה חמישה ימים תוך
שאני שותה את מי עלי הגאט,

01:12:29:23 01:12:26:21
ושלושה ימים עם שתייה של מי דבש,

01:12:38:03 01:12:30:00
אחרי הטיפול הזה הייתי רק במחזור
אחד בלבד כי אחרי זה נכנסתי להריון,

01:12:50:01 01:12:38:06
כשיצאתי מ"הגנדה",
חדר טיפולים, נדרתי נדר,

01:12:53:04 01:12:50:04
איפה שהאיש גר?
- כן.

01:13:03:17 01:12:53:09
נדרתי כי אם אכנס להריון
ותינוק יזוז בבטני, אני אתן כבש,

01:13:10:11 01:13:04:07
ובעלי נדר לתת שלוש כוסות דבש,
שווה ערך לשלושה ביר,

01:13:18:09 01:13:10:13
בדיוק אחרי חמישה חודשים מנדירת
הנדר, התינוקת התחילה לזוז בבטני,

01:13:28:03 01:13:18:11
אז אני קניתי כבש ובעלי לקח פולי
קפה ודבש והלכנו למקום שנדרנו,

01:13:35:02 01:13:28:09
נתנו אותם לאיש והוא בירך אותנו,

הוא נתן לי פולי קפה במתנה,

01:13:40:01 01:13:35:06
כך נולדו לי שלושה ילדים.

01:13:46:12 01:13:40:07
בזמן הזה שנולדו לנו שלושה ילדים,
עדיין לא היו לנו פרות,

01:13:48:06 01:13:46:15
היו לנו רק שוורים,
לא היו לנו פרות,

01:13:53:24 01:13:48:08
מה הרגשתי?
- אין דרך לתאר את ההתרגשות,

01:13:58:23 01:13:54:02
כל כך רציתי שיגיע היום שתיוולד,
רציתי לראות אותה,

01:14:02:05 01:13:59:01
רציתי שיעברו תשעה
חודשים ושהיא תיוולד,

01:14:10:01 01:14:02:07
התרגשתי לראות את התינוקת,
הייתי פותחת את עיניה ומסתכלת,

01:14:14:18 01:14:10:04
אחרי שלושה הילדים לא הבאתי
עוד ילדים, סיימתי ללדת,

01:14:22:06 01:14:14:20
מה אמר לך האיש החכם
כשהגעת אליו לראשונה?

01:14:28:00 01:14:22:08
איך הוא יודעת שאת יכולה
ללדת או לא? מה את צריכה?

01:14:38:08 01:14:28:02
מי שיש לו אווליה,
יודע ויכול להגיד,

01:14:45:14 01:14:38:11
מה אמר לך באופן ספציפי?
- כשראה אותי, ראה שאני מלאה בגוף.

01:14:58:01 01:14:45:18

העקרונות בדרך כלל רזות מאוד,
אבל אני נראיתי כל כך טוב,

01:15:01:20 01:14:58:04
אז הוא אמר, אתם אומרים
עליה שהיא עקרה?

01:15:08:16 01:15:01:23
הוא אמר שאני אביא ילדים,
היום, תודה לאל, אחרי שילדתי...

01:15:12:16 01:15:08:19
רגע, הוא יודע על זה
רק מלהסתכל על האישה?

01:15:15:12 01:15:12:18
כלומר, הוא יכול להסתכל על האישה
ולקבוע אם יכולה להביא ילד או לא?

01:15:22:19 01:15:15:14
כן, מי שלא יכולה
להביא ילד, גופה רזה,

01:15:28:22 01:15:22:24
לעומת זאת אני הייתי
נראית מלאה ובריאה,

01:15:31:06 01:15:28:24
לכן הוא אמר שאת יכולה להביא ילד?

01:15:34:17 01:15:31:08
כן. הוא אמר שאני יכולה להרות,
כי אני בריאה בגוף,

01:15:37:05 01:15:34:20
אמר שזה יקרה בקרוב
ולא ייתכן שלא אוכל ללדת,

01:15:39:02 01:15:37:07
הוא לא נגע בך
ולא עשה שום בדיקה גופנית?

01:15:42:07 01:15:39:05
אפילו לא נכנסתי אליו
למקום התפילה שלו.

01:15:44:22 01:15:42:09
אז מי נכנס לשם?
- דודה של בעלי שלקחה אותי לשם,

01:15:48:20 01:15:45:01
אני לא נכנסתי לשם
כי ישנתי עם בעלי באותו לילה,

01:15:51:23 01:15:48:22
למקום התפילה נכנסים
אנשים נקיים מכל מעשה,

01:15:55:01 01:15:52:01
מי שבמחזור, מי שישנה עם בעלה או
ישן עם אשתו, לא יכול להיכנס לשם,

01:15:58:02 01:15:55:05
יש מקום לשבת לאנשים שלא
יכולים להיכנס ושם ישבתי,

01:16:01:05 01:15:58:05
אבל הוא ראה אותך, הוא אמר
שאת יכולה ללדת אחרי שהוא ראה?

01:16:08:17 01:16:01:07
כן. הוא היה איש מאוד גדול,
אני לא יודעת איך לתאר לך אותו,

01:16:13:23 01:16:08:20
אני קיבלתי ממנו ברכות
והצלחתי להביא ילדים,

01:16:27:09 01:16:14:02
אחרי זה כבר ילדתי את הבנים שלי,
נהיו לנו פרות, יצאנו מהעוני,

01:16:30:10 01:16:27:13
ובנינו בית גדול.

01:16:37:18 01:16:30:12
בדרך כלל איך יודעים
שאישה לא יכולה להביא ילד?

01:16:44:15 01:16:37:20
האם זה כי עבר הרבה זמן
מאז שנישאה ולא הביאה ילד?

01:16:46:23 01:16:44:17
הרי אין בדיקות רפואיות
ואין רופא שבדק.

01:16:48:17 01:16:47:00
אין.
- אז איך יודעים בוודאות?

01:16:54:15 01:16:48:19
יודעים כי לא הבאת ילד
וכל הצעירות ממך הביאו,

01:16:56:19 01:16:54:18
למשל אצלי, כל הצעירות ממני ילדו,

01:17:01:03 01:16:56:23
אפילו אחיינית שלי שהייתי שותפה
בגידולה, הביאה ילד בגיל 14,

01:17:06:16 01:17:01:06
כשאני הייתי במחזור חודשי, ישבתי
איתה שם, היא נכנסה לשם אחרי לידה,

01:17:09:22 01:17:06:19
היא מנסה להכין בגדים
לתינוק ולא מצליחה,

01:17:12:18 01:17:10:01
רוצה לגלח את ראש התינוק
ולא מצליחה,

01:17:15:17 01:17:12:20
כי היא הייתה עוד ילדה קטנה,
אני גילחתי את ראש התינוק במקומה,

01:17:17:20 01:17:15:19
הכנתי לה כלי לנשיאת התינוק,

01:17:21:14 01:17:17:23
אז היא אמרה, וואו, אם תביאי ילד,
את תדעי איך לטפל בו,

01:17:26:01 01:17:21:16
ברגע זה בכיתי, אמרתי שאני
לא יכולה להביא ילד כמוה,

01:17:29:22 01:17:26:03
אלוהים הפך אותי לקטנה
מאחרות, מהקטנות ממני,

01:17:35:19 01:17:30:00
לכן הלכתי הצידה ובכיתי, אבל אלוהים
לא השאיר אותי בוכה, הבאתי תינוקות,

01:17:42:04 01:17:36:01
ברוך השם, אלוהים נתן לי ילדים.

01:17:51:11 01:17:42:12
לבסוף נולדה בתי הראשונה,
עלמייה...

01:17:56:06 01:17:51:14
מה עם בעלך?
מה הוא היה אומר?

01:17:57:19 01:17:56:08
על מה?

01:18:01:22 01:17:57:21
על כך שאתם נשואים הרבה זמן
ולא הצלחתם להביא ילדים?

01:18:04:00 01:18:02:00
מה הוא היה מרגיש?
- מה הוא יכול להרגיש!

01:18:05:12 01:18:04:03
כלום לא הרגיש,

01:18:10:01 01:18:05:15
- לא רצה להתגרש או משהו?
- לא, לא חשב על זה בכלל.

01:18:12:04 01:18:10:03
לא חשב בכלל על זה?
- בכלל לא.

01:18:14:24 01:18:12:06
והמשפחה שלו?
לא אמרה לו כלום?

01:18:20:13 01:18:15:02
המשפחה שלו אהבה אותי מאוד,
אני הייתי ילדה טובה,

01:18:24:24 01:18:20:20
לכן הם דאגו שיהיו לי ילדים,
לקחו אותי לשם, לטיפול,

01:18:29:03 01:18:25:01
כי אהבו אותי מאוד.
אם לא הייתי ילדה טובה,

01:18:33:07 01:18:29:07
ולא הייתי רצינית, היו אומרים עדיף
שתשחרר אותה ולא היו דואגים לי,

01:18:37:22 01:18:33:09
היותי בן אדם טוב עזר לי מאוד,
הם דאגו לי והצלחתי ללדת ילדים,

01:18:42:03 01:18:37:24
המשכתי לחיות עם בעלי
שגידל אותי מילדות,

01:18:54:07 01:18:44:06
אתם, בין אם את או בעלך, לא חשבתם
להתגרש כשלא הצלחתם להביא ילדים?

01:18:56:18 01:18:54:12
לא, לא חשבנו,
אף אחד לא חשב.

01:19:02:07 01:18:56:23
כלומר אהבתם מאוד זה את זה?
- כן, הייתה אהבה בינינו,

01:19:07:16 01:19:02:11
למרות שהוא היה טוב למשפחה שלי
ודווקא היה קצת כוחני כלפיי,

01:19:13:15 01:19:07:19
אבל בעל חזק הופך אותך לחזקה,
בעל עצלן גורם לך להיות עצלנית,

01:19:20:10 01:19:13:20
אני רצינית, בעל חזק ומסודר,
הוא יגרום גם לך להיות מסודרת,

01:19:24:20 01:19:20:13
זה טוב מאוד, הוא היה טוב בזה.

01:19:37:16 01:19:24:23
ובכן, בהתחלה ילדתי
את ביתי, עלמייה,

01:19:41:22 01:19:37:20
שלוש שנים לאחר מכן,
ילדתי את זינאייה,

01:19:49:02 01:19:41:24
כשנולדה לנו הבת השלישית,
קנינו פרה, קראנו לה "גיף סרו",

01:19:51:18 01:19:49:06
"גיף סרו"?
- כן.

01:19:53:15 01:19:51:22
מה זה אומר?

01:19:56:16 01:19:53:18
שהיינו בשוליים והיינו דחויים
ועניים, כעת למרות הכול,

01:20:03:22 01:19:56:18
יש לנו ילדים ומצבנו טוב,
הפרה הייתה הרה, ילדה עגלה,

01:20:07:04 01:20:04:01
העגלה כולה הייתה בצבע אדום
מלבד עיגול לבן על מצחה,

01:20:12:24 01:20:07:07
אפילו הפרסות שלה היו לבנות,
קראנו לעגלה "כתב",

01:20:18:18 01:20:14:00
כמו שאמרתי היו כוורות,
והיה דבש,

01:20:25:01 01:20:18:21
בעלי, כששם כוורות, מיד מגיעות
הדבורים ונכנסות, הולך לו טוב,

01:20:30:21 01:20:25:05
הפרה ילדה עוד עגלה,
הפרה חלתה במגפת "ווטטה",

01:20:37:12 01:20:30:24
נתנו במתנה לביתנו הגדולה,
שתהיה לה אם תבריא הפרה,

01:20:48:02 01:20:37:14
הילדה התחילה להאכיל אותה אינג'רה
והיא הבריאה, מהפרה הזו גידלנו שור.

01:20:53:10 01:20:48:05
העגלה שקראנו לה "כתב" גדלה וילדה
עגלה, העגלה הזו גם גדלה וילדה עגל,

01:21:01:00 01:20:53:17
התחלנו לחלוב חלב גם מהאם וגם מבתה,
חרשנו בעזרת שני שוורים אחים,

01:21:04:08 01:21:01:09
ממצב שלא היו לנו

לא תרנגולות ולא עזים,

01:21:09:02 01:21:04:10

הצלחנו להעמיד
שורים לחרישה,

01:21:15:19 01:21:09:04

אנחנו, שעבדנו שכירים בשדה של אחר,
והכנסנו שני עובדים שכירים,

01:21:31:20 01:21:15:24

חרשנו אדמות, הכנסנו הרבה "דגוסה",
הרבה טף, נהיה לנו הרבה דבש,

01:21:41:20 01:21:31:23

התעשרנו!
אספר לך דבר הספד אחד על בעלי,

01:21:49:03 01:21:41:23

היה ממלא כלים ענקים
של טף ושל "דגוסה",

01:21:56:24 01:21:49:05

היה ממלא "גוטה" באפונה,
היום נפטר ביוך "שר" החקלאות.

01:21:58:22 01:21:57:01

הוא היה כמו שר החקלאות
בעיבוד אדמות,

01:22:00:22 01:21:59:00

מי הספיד אותו כך?
- אני!

01:22:03:05 01:22:00:24

את הספדת אותו כך?
- כן, אני, האישה שלו!

01:22:09:12 01:22:03:07

כל הכבוד!
- היית שרה לו גם?

01:22:14:17 01:22:09:14

לא, רק אמרתי דברי
הספד אחרי מותו.

01:22:23:04 01:22:14:19

אנשי הכפר או אחרים,
מה הם חשבו על עקרות?

01:22:30:22 01:22:23:08
קרובי משפחה כואב להם שזה המצב,
חלק מהזוגות, מתגרשים בגלל המצב,

01:22:37:24 01:22:31:01
מי שביניהם לא עקר,
נושא ויולד עם בן זוג אחר,

01:22:44:03 01:22:38:02
אבל אנחנו לא ניסינו להתגרש
בגלל מצבנו, לא ניסינו,

01:22:48:01 01:22:44:07
גם כשהייתי נכנסת למרגם,
חודש אחרי חודש ללא יכולת להרות,

01:22:56:19 01:22:48:03
בעלי לא חשב להתגרש,
יש את אלוהים שהאמנו בו,

01:23:02:11 01:22:56:22
הייתה לך אמונה חזקה? כלומר,
כשלא הרית והלכת לטיפול,

01:23:07:18 01:23:02:14
הייתה לך אמונה שלבסוף
תצליחי להרות?

01:23:19:20 01:23:07:21
הייתי חושבת בלב שזה יקרה, הייתי
רואה גם חלומות, מטבעות כסף קטנים,

01:23:24:23 01:23:19:23
אני רואה את אותם מטבעות, על "ספד",
כלי להפרדת גרעינים מהמוץ,

01:23:30:23 01:23:25:02
כשהייתי מספרת לאנשים על החלום, היו
אומרים לי, זה סימן שאת תוכלי ללדת,

01:23:36:24 01:23:31:01
בחלום אם את רואה כסף או זהב,
הפירוש שלך זה הוא ילד,

01:23:41:22 01:23:37:02
וזה מה שאני ראיתי בחלום,
ראיתי כסף,

01:23:47:06 01:23:42:00
אז אנשים שסיפרתי להם על החלום,

אמרו לי שזה סימן שאני אלד,

01:23:52:03 01:23:47:09

לבסוף, כמו שראיתי בחלום,
הבאתי שלוש ילדות,

01:23:54:17 01:23:52:05

כמו שחלמת...

- כן.

01:24:02:04 01:23:57:20

זה אומר שהייתה לך אמונה...

- נכון.

01:24:12:23 01:24:02:08

כשהיית מדברת עם החברות שלך
או עם נשים אחרות,

01:24:17:09 01:24:13:00

היו אומרת לך תעשי כך וכך
כדי שתוכלי ללדת?

01:24:22:19 01:24:17:12

לא, גם לא היינו מדברות
על הנושא הזה בכלל,

01:24:29:07 01:24:22:21

היינו מדברות על נושאים אחרים.

- למה? כי זה לא נעים להם?

01:24:35:16 01:24:29:09

לא, פשוט לא חושבת על הנושא הזה.
אבל אימא שלי לקחה את זה קשה,

01:24:41:23 01:24:35:19

הייתה אומרת, עצוב שביתי
לא יכולה להביא ילדים.

01:24:44:05 01:24:42:01

הייתה מייעצת לך?

01:24:49:04 01:24:44:09

לא, היא רק הייתה עצובה מזה,
אבל לא הייתה אומרת לי כלום.

01:24:52:10 01:24:49:07

הייתה אומרת, ביתי לא מביאה ילדים,
כאילו לא באה ממשפחה מרובת ילדים,

01:24:55:23 01:24:52:13

הייתה אומרת לך גם את זה?
- כן, הייתה אומרת לי.

01:24:58:06 01:24:56:01
מה היית מרגישה כשאת שומעת את זה?

01:25:00:17 01:24:58:08
הייתי אומרת לה שזה
מעשה אלוהים ולא תלוי בי,

01:25:06:10 01:25:00:21
זה לא כמו להכין כלי בית.
אני מטבעי לא מרכלת על אנשים,

01:25:13:09 01:25:06:14
אני בן אדם מאוד ישר,
אני אומרת את האמת בפנים,

01:25:21:01 01:25:13:19
בגלל זה גם משפחת בעלי אהבה אותי,
כי אני לא הייתי מתנהגת כמו ילדה,

01:25:24:18 01:25:21:03
מי שאדם ישר אוהבים אותו
ומי שלא, לא אוהבים אותו,

01:25:32:02 01:25:24:20
מה בעלך היה מרגיש? מה הרגיש
לגבי הטיפולים שעשיתם כדי להרות?

01:25:39:05 01:25:32:05
כשדודה שלו לקחה אותי לטיפול,
הוא לא ראה ולא שמע על זה,

01:25:47:04 01:25:39:17
דודה שלו אמרה לי,
בואי נלך "לגטוצ",

01:25:53:24 01:25:47:07
היו קוראים לו "גטוצ" לאיש המטפל,
אז אמרתי לה, דוד שלך יהרוג אותי,

01:26:02:02 01:25:54:01
אז היא אמרה לי, חלילה וחס,
זה לא יקרה. אז בסוף הלכנו לשם,

01:26:13:07 01:26:02:05
חזרנו מהר לפני שבעלי חזר הביתה,
האיש נתן לנו קפה ודברים ריחניים,

01:26:17:00 01:26:13:11
אמרה לי שאני אכין את הקפה מהר
כדי שנחזור לפני שבעלי יחזור.

01:26:18:22 01:26:17:02
עשיתם בבית שלו?
- כן.

01:26:26:11 01:26:19:00
חזרנו מהר כאילו לא היינו
בשום מקום, וחיכינו בבית,

01:26:30:16 01:26:26:13
בעלי חזר הביתה,
הגשתי לו אוכל,

01:26:36:08 01:26:30:18
ואחרי זה גם אימא שלו הכינה
"בונה" בביתה והלכנו אליה,

01:26:41:00 01:26:36:11
דודה שלו קראה לו "ביוך",
הוא ענה, כן,

01:26:43:24 01:26:41:03
אז אמרה לו, היום לקחתי
את מברטה אצל "גוצ",

01:26:45:23 01:26:44:01
סיפרה לו את הסוד?
- כן.

01:26:48:20 01:26:46:00
אז הוא ענה לה,
לא ייתכן שתעשו את זה,

01:26:52:11 01:26:48:22
הוסיף ואמר לה,
לא תעזי לעשות לי את זה,

01:27:00:19 01:26:52:13
אז היא אמרה לו, אני דואגת לך שיהיו
לך ילדים, זה לא בשבילי אלא בשבילך,

01:27:08:05 01:27:00:23
זו אהבת האדם,
בזכותם הצלחתי להביא ילדים.

01:27:17:08 01:27:08:07
אין כמו ילדים, רק הם יכולים להוציא

אותך מצרות, עזרו לי כשבעלי נפטר,

01:27:25:19 01:27:17:14

אף אחד אחר לא היה עוזר לי
גם אם הייתי זועקת "הצילו!",

01:27:35:13 01:27:25:23

היום רק מודה לאלוהים.
- למה בעלך התנגד לטיפול אצל האישה?

01:27:39:13 01:27:35:16

כי הוא לא הבין את המשמעות,
הוא לא ידע מה חשיבות הילדים,

01:27:53:14 01:27:39:19

העיקר שהוא עובד ומפרנס אותנו,
מבחינתו, אבל ילדים זה שמחה,

01:28:00:08 01:27:53:18

אם לא היו לו ילדים, כשהוא חלה,
מי היה מטפל בו?

01:28:12:06 01:28:00:11

הבת היא זו שטיפלה בו,
הייתה מקלחת אותו, כמו בן,

01:28:25:24 01:28:12:10

אבל בסוף, לא רבנו בגלל זה ולא
התגרשנו, אפשר לומר שהוא גידל אותי,

01:28:33:11 01:28:26:03

הגעתי אליו בגיל 10, טיפל בי
שנים ובסוף גם הבאתי ילדים,

01:28:40:19 01:28:33:13

היינו במבחן שהתמודדנו איתו,
נבחנתי בהרבה דברים בחי",

01:28:43:20 01:28:40:22

אי אפשר לספר את הכול,
עדיף לא לדבר עליהם.

01:28:47:02 01:28:44:00

האם היו תרופות שניתנות לעקרות,

01:28:51:16 01:28:47:04

בין אם מכינים אותן בבית
או שניתנות ע"י האישה?

01:28:57:12 01:28:51:21

אני לא יודע לגבי אחרות אבל לי,
חוץ מהדבש והשורשים ועלי גאת,

01:29:02:12 01:28:57:14
דבש מעורבב עם מים, נכון?
- נכון. דבש ושורשים של עצי גאת.

01:29:05:05 01:29:02:16
מוסיפים על עלי הגאת, שורשי עץ?
- נכון.

01:29:07:14 01:29:05:08
כמה פעמים את שותה את זה?

01:29:14:16 01:29:07:16
מערבבים ושמים אותם
במשך חודש ושבוע,

01:29:19:14 01:29:14:19
משאירים את זה לאורך זמן?
- נכון.

01:29:23:24 01:29:19:16
גם הדבש, מערבבים עם מים ושמים
בתוך כד ושמים בחוץ בשמש,

01:29:34:03 01:29:24:01
אחרי כחודש ושלושה שבועות,
קיבלתי לשתות לחמישה ימם רצופים,

01:29:39:06 01:29:34:05
לגבי עלי הגאת והשורשים,
שמים אותם על האש,

01:29:43:17 01:29:39:08
את זה שתיתי קודם
ואחרי זה את הדבש,

01:29:47:05 01:29:43:21
יותר מחמישה ימים?
- שתיתי במשך חמישה ימים,

01:29:49:04 01:29:47:07
גם את הדבש וגם את האחר?

01:29:57:01 01:29:49:06
לא, את העלים והשורשים
שתיתי כחודש לפני הדבש,

01:30:03:21 01:29:57:04

איך היה הטעם?
- של עלי הגאת?

01:30:09:24 01:30:03:24
של שני הסוגים של הטיפולים שלקחת.
- מה שלקחתי ראשון זה לא קל, לא רע,

01:30:11:16 01:30:10:01
מה היה הראשון?

01:30:16:02 01:30:11:18
הערבוב של עלי הגאת
ושל השורשים.

01:30:26:02 01:30:16:05
למה הטעם הוא טעם רע?
- כי זה היה קר וגם הטעם לא טוב,

01:30:31:08 01:30:26:05
כלומר, מה לא היה בו טוב?
האם היה לזה טעם מר?

01:30:35:19 01:30:31:11
לא, זה לא היה מר.
- אז מה לא היה טוב?

01:30:39:15 01:30:35:21
כי זה ערבוב של שורשים...
- מה זה עושה לך?

01:30:42:15 01:30:39:18
האם זה גורם לסחרחורות?
- לפעמים זה גורם להקאות, בחילות,

01:30:46:11 01:30:42:17
גורם לסחרחורות. אבל לי לא עשה את
כל זה, כנראה שהתרופה עבדה טוב,

01:30:55:19 01:30:46:14
לא הפריע לי לבלוע את התרופה...
- שתית לאורך חמישה ימים...

01:30:59:24 01:30:55:22
לאורך שלושה ימים.
- שלושה ימים, וכחודש לאחר מכן...

01:31:03:04 01:31:00:02
את השנייה.
- את הערבוב של הדבש במים..

01:31:05:15 01:31:03:06

נכון.

- זה לגמרי ערבוב של מים ודבש?

01:31:10:08 01:31:05:17

כן.

- במה זה שונה מערבוב רגיל?

01:31:16:23 01:31:10:10

הערבוב הרגיל יש בו גם עלי "גשו",
להוספת טעם מר, בנוסף לדבש ולמים,

01:31:29:04 01:31:17:00

אבל לזה יש את השורשים ועלי הגאת,
ושותים אותו למטרת ריפוי ולא להנאה,

01:31:41:10 01:31:29:06

כששיתי את הערבוב של הדבש,
עשיתי זאת בביתה של דודה שלו,

01:31:50:19 01:31:41:12

שם הכנתי לעצמי ארוחות וקפה...
- זה מה שהורה המטפל?

01:31:53:08 01:31:50:22

נכון.

- כי לא שותים אצלו.

01:31:57:04 01:31:53:10

שותים אצלו רק את החלק הראשון
של הטיפול, את השני לוקחים בבית.

01:31:59:22 01:31:57:06

הורה לך להיות לבד, להכין את
הארוחות והבונה ולצרוך אותם לבד?

01:32:05:15 01:32:00:00

לא, גם דודה שלו הייתה איתי,
אבל אפשר לומר שעשיתי זאת לבד,

01:32:10:22 01:32:05:17

הם מכינים לי הכול, אני שותה
והולכת לישון,

01:32:16:00 01:32:10:24

הם ממלאים לי בבקבוקים מזכוכית,
אני שותה והולכת לישון,

01:32:20:04 01:32:16:02

זה לא משכר אותך?

- לא הרגשתי את זה.

01:32:25:11 01:32:20:08

הייתי שותה שני
מבקבוקים מלאים ביום,

01:32:29:00 01:32:25:13

וזה לא היה מסחרר אותך, כלום?
- אני ישר הולכת לישון.

01:32:33:13 01:32:29:04

אני לא מדברת אחרי זה,
מיד אחרי זה הולכת לישון,

01:32:36:15 01:32:33:15

בשעה 12 בצהריים מכינים קפה,
ואני קמה לשתות...

01:32:38:18 01:32:36:17

חייבים להכין בשעה 12?

01:32:40:07 01:32:38:20

כן.
- למה?

01:32:44:12 01:32:40:10

כי אחרי שלוקחים תרופות
צריכים לחכות קצת זמן,

01:32:50:23 01:32:44:14

אחרת התרופה לא תעבוד טוב,
- איך את יודעת מה השעה?

01:32:55:00 01:32:51:00

אנחנו יודעים שבשעה 12 בצהריים,
השמש עומדת מעל הראש שלנו,

01:32:58:15 01:32:55:02

כאן בארץ משתמשים בשעונים,
אבל שם היינו משתמשים בשמש,

01:33:01:13 01:32:58:17

בצהריים היא עומדת
90 מעלות מעל ראשינו,

01:33:04:14 01:33:01:15

בעצם משתמשים בצל כדי לדעת?
- נכון.

01:33:08:06 01:33:04:16

שם, גם אם לא לומדים בבית ספר,
יש ידע שמקבלים מהחיים,

01:33:09:17 01:33:08:09
יש ידע...

01:33:13:23 01:33:09:19
כן. בארץ אומרים שאנחנו
לא למדנו ולא משכילים,

01:33:19:01 01:33:14:00
יש בזה אמת, כי אנחנו לא מנצלים
את הפוטנציאל שיש במים,

01:33:23:00 01:33:19:03
בארץ אנחנו שותים מים שהזרימו
אותם ממקומות רחוקים,

01:33:25:17 01:33:23:02
אנחנו לא השכלנו לחשוב
על שיטות להשתמש בזה,

01:33:33:06 01:33:25:19
בשעה 12 בצהריים את הולכת
לחמותך ושותה איתה "בונה"...

01:33:38:16 01:33:33:10
כן. אחרי זה אני הולכת לישון.
- המטפל אמר לך לנוח?

01:33:42:06 01:33:38:19
כן, הוא הורה לי, אחרי שאני שותה את
התרופות, אני לא יכולה לעבוד בבית,

01:33:45:15 01:33:42:08
את לא עושה כלום אחרי זה?
- לא עושה כלום.

01:33:54:01 01:33:45:18
אחרי שאני מסיימת את חמשת
ימי הטיפול עם שתיית מי הדבש,

01:34:07:08 01:33:54:03
אני מתקלחת וחוזרת הביתה, ולמחרת
לוקחת את הארוחה וחוזרת לטיפול,

01:34:13:20 01:34:07:12
נדרתי נדר אחרי שסיימתי
לשתות את התרופות.

01:34:23:02 01:34:13:23
לביתו של האיש באו הרבה נשים?
- כן, היו באות,

01:34:28:04 01:34:23:04
כי הוא לא דורש תשלום מייד
אלא היה אומר לנדור נדר,

01:34:32:19 01:34:28:06
מי הם האנשים שבאים
לטיפול אצל האיש?

01:34:45:00 01:34:32:21
היו באים אנשים חולים כדי לחפש
תרופות אצלו, מקבלים טיפול,

01:34:49:09 01:34:45:02
נודרים נדר וחוזרים הביתה,
מי שהרגיש טוב, מביא את הנדר,

01:34:55:00 01:34:49:11
יש כאלה שנודרים לתת פרים,
זה היה מאוד חשוב, זה לא סתם,

01:34:59:22 01:34:55:05
זה אומר שהאיש עשיר מאוד?
- בטח שהוא עשיר.

01:35:03:20 01:35:00:00
הוא מעבד אדמה, שטח עצום,
עם ארבעה זוגות שוורים,

01:35:08:15 01:35:03:23
הילדים שלו חיו טוב, היו חיים כמו
הילדים של הפרנגלים שחיים טוב בארץ,

01:35:15:00 01:35:08:17
חיו כל כך טוב?
- חיו מאוד טוב.

01:35:20:14 01:35:15:02
האיש היה זקן?
- הוא מבוגר אבל לא זקן,

01:35:26:03 01:35:20:17
אבל הוא לא נחשף לאנשים.
- הוא הולך מכוסה?

01:35:32:23 01:35:26:06
יש לו "גוג'ו" מתחת לעץ גאת,

אשר משמש לחדר תפילות,

01:35:56:22 01:35:33:01
מסביב יש גדר גדולה. בכל ראש השנה
וב-12 לדצמבר שוחטים אצלו פר,

01:36:03:18 01:35:57:00
בשנה שוחטים שלוש פרות אצלו...
- שוחטים אצלו?

01:36:11:14 01:36:03:20
כן, שוחטים מהפרות שלו.
- הוא היה נוצרי או יהודי?

01:36:15:17 01:36:11:16
הוא היה נוצרי.
- הוא מפורסם בכל האזור?

01:36:23:19 01:36:15:19
כן, הוא היה מפורסם בכל האזור,
כמו שנתניהו מנהיג בארץ,

01:36:31:07 01:36:23:20
גם הוא היה כזה לכל האזור שם,
הוא היה נחשב מושל אזורי,

01:36:37:17 01:36:31:09
גם לי עזר והבאתי ילדים לעולם.

01:36:44:22 01:36:37:19
איך היו החיים לצד
אנשי האזור, הנוצרים?

01:36:51:22 01:36:45:00
עם הנוצרים חיינו בסדר,
כמו שאמרתי לך מקודם,

01:37:00:03 01:36:52:00
אנחנו רוב הזמן גרנו באינפראז,
גם כעניים וגם כעשירים,

01:37:09:23 01:37:00:07
עבדנו בשיתוף פעולה עם הנוצרים,
גם בזמן ניכוש עשבים וגם בקציר,

01:37:12:06 01:37:10:00
כיוון שהקרקעות שייכות להם?

01:37:25:13 01:37:12:09
לא, כיוון שעובדים בתורנויות,

בכל פעם אצל מישהו אחר,

01:37:46:09 01:37:25:18
אבל בין הנוצרים היה אחד שהיה מקלל,
הבן שלו עבד איתנו בשיתוף פעולה,

01:37:58:24 01:37:46:15
קרא "גטהון אדלה", לאחיו של בעלי,
ואחרי זה היה משמיע קול ועובר,

01:38:01:22 01:37:59:01
איזה קול?
- קול של צבוע.

01:38:03:02 01:38:01:24
האיש בעצמו?
- כן.

01:38:04:08 01:38:03:04
למה?

01:38:07:24 01:38:04:11
הוא מתכוון לומר
שאנחנו יהודים אוכלי בני אדם,

01:38:13:24 01:38:08:02
ובעלי היה מתעצבן. אני אמרתי
לו שזה הטבע של האיש, לקלל,

01:38:21:07 01:38:14:01
אבל הבן שלו היה חבר טוב שלנו,
מאז שהאיש התחיל לקלל אותנו,

01:38:33:10 01:38:21:10
נולדה לנו בת, גדלה וחיתנו אותה,
אבל עם הזמן זה עבר,

01:38:39:21 01:38:33:13
פשוט היו מקנאים בנו, בני הדודה
של האיש, היו מקנאים בנו,

01:38:45:20 01:38:39:23
היו אומרים על בעלי, היהודי הזה הפך
להיות בעלים של שתי פרות חולבות,

01:38:53:19 01:38:46:00
רק בני הדודה שלו היו אומרים עלינו,
אבל הבן שלו היה טוב איתנו,

01:39:00:16 01:38:53:21

כשחיתנו את הבת שלנו,
שלטון דרג היה בתחילת הקריסה שלו,

01:39:13:20 01:39:00:18

שנה לאחר מכן, חיתנתי גם
את אחיינית שלי שהייתה גרה איתי,

01:39:28:01 01:39:13:22

בחודש ספטמבר, האיש המקלל נמצא מת.
- הוא גר בשכנות איתכם?

01:39:35:05 01:39:28:03

כן. מול הבית שלנו גרה דודה שלו,
הוא בחלק האחורי של הבית שלנו,

01:39:38:07 01:39:35:08

מה המרחק בין הבית שלכם לשלו?

01:39:45:01 01:39:38:09

קצת רחוק, בערך מפה עד
קופת החולים שלנו,

01:40:01:24 01:39:45:03

אז אנחנו התחלנו לחיות טוב, היו לנו
כ-20 כוורות שהיינו לוקחים מהם דבש,

01:40:12:10 01:40:02:01

אומנם זה עבר ואין צורך לדבר עליו
עוד, אז האיש המקלל מת בספטמבר,

01:40:25:05 01:40:12:13

ישבנו בתוך הבית במשך 8 ימים, האיש
נקבר ביום א, ביום א' הבא אחריו,

01:40:35:14 01:40:25:12

הם חשדו בבעלי לכן שלחו ועד אזורי,
היו ועדים אזוריים בתקופת "דרג",

01:40:40:10 01:40:35:16

בוועד יש אנשים מאותו אזור?
- לא, זה כמו בארץ...

01:40:47:08 01:40:40:15

כמו שוטרים?
- זה לא שוטרים, בעצם זה משהו כזה,

01:40:53:05 01:40:47:14

אבל הם יכולים לעצור חשודים,
יש להם סמכות לעצור,

01:40:58:04 01:40:53:08

אחד החברים בוועד,
איש מבוגר, הגיע אלינו,

01:41:03:21 01:40:58:07

הגיע ביום ב' בבוקר, כשראה את
מתחם הבית שלנו, הוא הצטער,

01:41:10:18 01:41:04:09

כשראה את מה?
- כשראה את חצר הבית שלנו,

01:41:19:00 01:41:11:01

עם עצי "אינדוד",
כוורות מלאות דבש,

01:41:27:16 01:41:19:10

ירקות, פלפל, מלא בחצר הבית,
האיש הצטער כשראה את כל זה,

01:41:29:09 01:41:27:18

למה הוא הצטער?

01:41:36:15 01:41:29:11

כי הוא חושב שאנשים שיש
להם את כל זה חשודים ברצח,

01:41:41:17 01:41:37:00

בעלי עומד מאחורי אבל לא דיבר,

01:41:47:20 01:41:41:24

אני אמרתי, כי אנשים לא אוהבים
שאנחנו עובדים ומתפרנסים בכבוד,

01:41:52:19 01:41:47:23

לא אוהבים שאנחנו גדלים ומתפתחים
ונשארים עניים, כי הם מקנאים בנו,

01:41:55:13 01:41:52:21

הוספתי ואמרתי שיעשו
לנו מה שהם רוצים,

01:42:00:24 01:41:55:15

אז האיש אמר, אני רואה
את המצב שלכם, את החצר שלכם,

01:42:04:04 01:42:01:01

לקח את בעלי איתו.
- עצר אותו?

01:42:07:22 01:42:04:07

ק.
- איך הם ידעו שזה הוא הרוצח?

01:42:14:01 01:42:07:24

יש פתגם האומר,
"אי אפשר לישון בשקט בקרבת אויבים".

01:42:22:18 01:42:14:03

האיש היה מקנא בנו וגם היה מקלל
אותנו, לכן חשדו שאנחנו הרוצחים,

01:42:28:20 01:42:22:20

ובכן, עצרו אותנו באחד באוקטובר,
גידלנו יבולים מסוגים שונים,

01:42:36:23 01:42:28:23

טף, חיטה, דגוסה,
עדיין לא הגיעה תקופת הקציר,

01:42:50:18 01:42:37:00

ובכן, בעלי נעצר, אני על סף שיגעון,
אני לא מצליחה לעכל את מה שקורה,

01:42:57:19 01:42:50:21

אבל בסוף אמרתי לעצמי, השלטונות
הם אלה ששופטים לטוב או לרע,

01:43:03:10 01:42:57:22

טוב שהמשפחה של האיש
שנפטר לא רצחה את בעלי,

01:43:12:12 01:43:03:12

לקחתי את רצועת הבד שקשרתי
מסביב למותניים שלי,

01:43:25:02 01:43:12:15

ושמתי בחוץ על עור של כבש,
ונשכבתי על העור, אחרי שבכיתי,

01:43:31:02 01:43:25:05

אחרי מספר דקות, הגיע גיסי,
בעלה של אחותי, שאל "מה שלומכם?"

01:43:37:10 01:43:31:13

נבהלתי וקמתי כי לא ראיתי אותו
קודם, הוא אמר, הכול בסדר, זה אני,

01:43:43:10 01:43:37:12

באותו זמן התירס כבר הבשיל והרבה

פלפלים גם, גיסי אהב לאכול תירס,

01:43:47:24 01:43:43:12

בישלתי לו תירס ונתתי
לו לאכול, הכנתי "בונה".

01:43:55:14 01:43:48:03

בעלי לא חזר באותו יום,
מהמקרה הזה סבלתי רבות.

01:43:59:08 01:43:55:16

את לא יודעת לאן לקחו אותי?

01:44:03:16 01:43:59:11

לקחו אותי לתחנת משטרה,
יש להם כלא כמו בארץ.

01:44:05:09 01:44:03:18

הכניסו אותי למעצר?
- כן.

01:44:13:06 01:44:05:11

לא הוכח שזה הוא שרצח
וגם לא באו עדים והעידו?

01:44:18:01 01:44:13:08

לא, אף אחד לא ראה.
- אז הוא נעצר בגלל חשד?

01:44:26:00 01:44:18:04

נכון.
- לא פחדת להישאר לבד כשהוא נעצר?

01:44:32:13 01:44:26:02

היו לי שני עובדים, היו את הילדים
שלי, השכנים, ואימא שלו גרה קרוב,

01:44:38:00 01:44:32:15

כל הבנים במשפחה,
למעט העובדים ששכרנו, כולם נעצרו,

01:44:45:09 01:44:38:03

מה הסיבה לכל זה?
- כי הם קרובים של בעלי,

01:44:48:21 01:44:45:11

אבל אחרי זה שוחררו
רק בעלי נשאר שם,

01:44:55:10 01:44:48:23

הוא נלקח לגונדר לכלא "באטה".
הילדים של הנרצח הלכו להעיד,

01:45:00:18 01:44:55:12
שראו את בעלי רוצח את אביהם,
- הילדים של הנרצח?

01:45:03:15 01:45:00:20
נכון.
- הם בכלל לא ראו.

01:45:08:10 01:45:03:17
בית משפט זה לא סתם מקום.
- אבל היה משפט? היה בית משפט?

01:45:15:00 01:45:08:14
כן. זה כמו בארץ, יש בית משפט
ויש עורכי דין תובעים והגנה,

01:45:24:18 01:45:15:03
במשפט יושבים שלושה שופטים,
מולם בצד אחד הנאשם,

01:45:31:18 01:45:24:20
בצד אחר המתלונן והתובע,
זה כמו במשפט בארץ,

01:45:36:24 01:45:31:20
אני רציתי ללמוד עריכת דין.

01:45:46:20 01:45:40:03
הילדים שלו העידו עדות שקר
שראו את בעלי רוצח את אביהם,

01:45:51:19 01:45:46:23
מי שהעיד עדות שקר היה הבן של הנרצח
שהיה עובד איתכם בתורנויות?

01:46:03:22 01:45:51:21
לא, הבנות שלו באו להעיד, הוא לא
בא להעיד, הוא היה בן אדם טוב,

01:46:08:16 01:46:04:01
השאלה שלי היא האם הבן שלו שעובד
איתכם בתורנויות, העיד נגד בעלך?

01:46:12:16 01:46:08:20
לא, העידו אחיות שלו.
הוא לא העיד נגד בעלי,

01:46:22:23 01:46:12:18
הבן אמר שבעלי, ביוך,
לא יהרוג את אבא שלו,

01:46:28:13 01:46:23:00
אבל שלוש הבנות, העידו שראו
את בעלי רוצח את אביהם,

01:46:38:00 01:46:28:15
שאלו את אחת הבנות בבית המשפט,
באיזה מרחק הייתה כשאביה נרצח,

01:46:41:11 01:46:38:03
היא ציינה שהייתה מרחק
די גדול מהמקום שאביה נפגע,

01:46:43:12 01:46:41:13
מה הוא אמר כשהוא נפגע,
הוסיפו ושאלו אותה,

01:46:48:17 01:46:43:14
היא ענתה שהוא אמר, אני אבא של
"באזין", אני אבא של "באזין",

01:46:54:12 01:46:48:20
שאלו אותה אם ראתה כשרצח אותו,
היא אמרה שהיא ראתה,

01:47:01:04 01:46:54:15
שאלו אותה אם עזרה לאביה שנפל,
היא ענתה שלא עזרה לו,

01:47:05:00 01:47:01:06
וכשאת הולכת הביתה,
האם בכית לאורך הדרך?

01:47:08:06 01:47:05:03
היא אמרה שלא בכתה
וגם לא האחיות האחרות,

01:47:10:15 01:47:08:08
איך לא בכית?

01:47:15:13 01:47:10:17
היא ענתה שהלכו ואמרו לאימא שלהן
אבל אימא שלהן אמרה לא לבכות,

01:47:18:23 01:47:15:15
ולא להגיד לאף אחד שמא זה
יעורר בעיות ומהומה באזור,

01:47:28:16 01:47:19:04
אז אמרו לה, איך ייתכן שישנת
בשלווה אחרי שאבא שלך נהרג,

01:47:35:19 01:47:28:20
רק כדי לא ליצור מהומה?
השופט העיף אותה משם וסגר את התיק,

01:47:45:09 01:47:35:21
לא היו עוד עדים שיכלו להעיד.
בעלי חלה מייד כשנכנס לכלא,

01:47:53:17 01:47:45:11
כמה זמן הוא היה בכלא?
- היה שם במשך שנה ושבעה חודשים.

01:47:58:23 01:47:53:20
זה הרבה זמן. חיי אדם לא זולים,
פשוט לא היו עדים,

01:48:02:04 01:47:59:00
מזל שזה היה בתקופת שלטון "דרג",
אם זה היה בתקופת היילה-סלאסה,

01:48:05:05 01:48:02:06
היו קושרים אותו ככה
והיו אומרים לו להתוודות,

01:48:11:09 01:48:05:07
מערכת השלטון השתפרה מאוד,
היא דאגה גם לעניים,

01:48:15:09 01:48:11:11
הכריזה "מרט לארשו",
אדמה לכל עובד,

01:48:31:19 01:48:15:11
את היבול אספתי בעזרת הוועד,
הוא עזר לי מאוד.

01:48:35:08 01:48:31:22
איך היו החיים אחרי
שבעליך נכנס לכלא?

01:48:39:22 01:48:35:11
הוא נכנס לכלא באוקטובר,
אני סבלתי מאוד,

01:48:44:13 01:48:39:24

כי לא רציתי לעזוב את המקום
מבלי לאסוף את היבול,

01:48:52:24 01:48:44:15
את הבת שלי ואת כל הפרות שלי,
אחים שלי ואימא שלי לקחו אליהם,

01:48:58:17 01:48:53:03
את נשארתי בבית ריק?
- כן, יחד עם שתי הבנות שלי,

01:49:04:01 01:48:58:19
והעובדים ששכרנו.
- למה עשית כך?

01:49:08:01 01:49:04:04
כדי יהיו מהומות או בעיות?
- פחדת?

01:49:13:13 01:49:08:03
למי אשאיר את היבול ואעזוב?
עוד לא נאספו היבולים,

01:49:18:09 01:49:13:16
זה אוקטובר וזה באמצע הדרך,
הטף, הדגוסה, באמצע התהליך,

01:49:24:14 01:49:18:12
השעורה עוד בשלב הראשוני,
את כל זה אשאיר ואלך?

01:49:30:24 01:49:24:16
נשארתי כדי לאסוף את כל זה.
לבסוף הגיעה תקופת הקציר,

01:49:36:12 01:49:31:04
הכנתי "טלה", בזבזתי שלושה שקים
מלאים של גרעינים להכנת ה"טלה",

01:49:39:16 01:49:36:14
שני שקים מלאים להכנת אינג'רה.

01:49:45:16 01:49:39:21
כל פעם נשאתי על גבי
חצי שק למכונת קמח,

01:49:50:19 01:49:45:21
וכן העובד השכיר שלנו נושא
חצי שק כמוני והולכים,

01:49:53:16 01:49:50:23
כך הכנו את הקמח ל"טלה" ולאנג'רה.

01:49:55:24 01:49:53:18
הגיעה תקופת הקציר של הטף והדגוסה,

01:50:02:04 01:49:56:02
ביקשתי מאנשים מאזור "אגרה-דיבה",
ב"צ'הרא" וב"וויינערב",

01:50:08:17 01:50:02:06
באו לשדה שלי לקצור,
25 עובדים מתנדבים,

01:50:11:04 01:50:08:19
באו לעזור לך?
- כן.

01:50:20:04 01:50:11:08
ביום רביעי בערב הגיעו שבעה מאחיי,
עשו עבודה בהיקף של עבודה יומית,

01:50:25:12 01:50:20:07
רובם שבאו היו נוצרים,
אז אנשים מהאזור התחילו להגיד,

01:50:30:24 01:50:25:14
איך יש להם כל כך הרבה ידידים,
אז אחי אומר להם,

01:50:38:22 01:50:31:03
זה מעט יחסית לידידים
שיש לנו במקומות אחרים.

01:50:43:19 01:50:39:05
ובכן, הם סיימו את
כל העבודה באותו יום.

01:50:46:24 01:50:43:21
אלו קללות היו מקללים
אתכם האנשים באזור?

01:50:49:17 01:50:47:01
כלומר, האם היו עוד שמות גנאי
ליהודים למעט "קיילה" ו"בודה"?

01:50:51:06 01:50:49:20
איך היו מקללים אתכם?

01:50:54:13 01:50:51:08

רק האיש ההוא היה מקלל אותנו,
אף אחד אחר לא היה מקלל אותנו,

01:50:56:11 01:50:54:16
רק האיש שנרצח היה מקלל אותנו,

01:50:59:22 01:50:56:13
עם האחרים היינו בידידות וחברות,
אכלנו ביחד, שתינו ביחד,

01:51:02:07 01:51:00:00
כשעמדנו לחתן את הבת שלנו,
הנוצרים הביאו לנו עזים וכבשים,

01:51:05:13 01:51:02:09
אחרי שהוא נרצח?
- אחרי שהוא מת כבר.

01:51:10:07 01:51:05:15
אני אספר לך,
אני אספתי את כל היבול,

01:51:13:08 01:51:10:09
את הפרות שלנו שלחתי
כבר למשפחה שלי,

01:51:17:02 01:51:13:11
ביקשתי שוורים מהנוצרים
ואספתי את התבואה מהאסם,

01:51:21:19 01:51:17:04
אספנו את הדגוסה ואת הטף,

01:51:26:21 01:51:21:21
כיוון שהבעיה קרתה בספטמבר,
לא זרענו אפונה,

01:51:33:20 01:51:26:24
זרענו דגוסה, טף ושעורה,
אספנו את הכול.

01:51:43:13 01:51:33:24
אחי הגדול עזר לי מאוד,
הוא היה בא כל פעם לעזור,

01:51:54:19 01:51:43:19
היו"ר גם הפך להיות ידיד שלי,
תמך בי מאוד, היה לצידי תמיד,

01:52:02:05 01:51:54:21

כך שאת התבואה אספתי בעזרת
הנוצרים והשוורים שלהם,

01:52:15:20 01:52:02:14
בעיר "קוגה", היה לנו ידיד מוסלמי,
אצלו הפקדתי חמישה שקים של תבואה,

01:52:18:06 01:52:15:24
איזה מהם בתמונה עזר לך?
- אחי הגדול.

01:52:22:11 01:52:18:08
תראי לי אותו בתמונה.
- הנה כאן.

01:52:27:06 01:52:22:13
זה הבן שלו, זאת הבת שלו,
וזה הנכד שלו.

01:52:35:15 01:52:27:08
לקחתי כ-15 שקים מלאים
והפקדתי אצל המוסלמי,

01:52:43:09 01:52:35:21
בעצם נשארתי בבית
עד חודש דצמבר,

01:52:52:18 01:52:43:11
מכרתי הכול, גם הקש והתבן,
לא השארתי כלום,

01:53:09:20 01:52:52:22
הבית שלנו היה עשוי בצורה מאוד
מיוחדת, הגג עשוי בצורה מקצועית,

01:53:13:03 01:53:09:23
ביקשו ממני לקנות אותו במאה ביר.

01:53:17:24 01:53:13:05
בהתחלה עושים "צ'ימצ'ים" לגג בבית
(קשירה בצורה מיוחדת בין הקרשים),

01:53:22:02 01:53:18:03
על זה מוסיפים קשירה באמצעות עצים
גמישים במאונך ובצורה מעגלית,

01:53:24:06 01:53:22:05
אחר כך סוגרים פתחים בבוץ.

01:53:33:24 01:53:24:08

אבל בסוף נתתי את הבית ליו"ר שעשה
לי הרבה טובות, שימש אותנו כמשרד.

01:53:38:17 01:53:34:00
כלומר, כדי שיוכל לשרת את הציבור?
- נכון.

01:53:46:07 01:53:38:21
המיקום של הבית שלנו
היה גם מאוד מרכזי,

01:53:51:02 01:53:46:11
אמרתי לו שביקשו ממני
למכור להם במאה ביר,

01:53:53:21 01:53:51:04
אבל אני העדפתי לתת לו אותו
בחינם כדי שיהיה לו משרד,

01:54:00:07 01:53:53:23
חוץ מזה לקחתי הכול, גם את הכלבים
לקחתי, התייחסתי אליהם כמו אנשים,

01:54:09:07 01:54:00:10
הכלבים לא היו נוטשים עמדות שמירה
ששמים אותם לשמור, היו נאמנים מאוד,

01:54:25:07 01:54:09:11
כך שהעמסתי את הציוד
על משאית ועזבתי לצדא,

01:54:37:23 01:54:25:11
המשאית הגיעה לצדא, אבל
הסבלים הלכו להפסקת צהריים,

01:54:49:20 01:54:38:00
במקרה היו סבלים שבאו למרפאה בצדא
ואמרו לי שיוכלו להוריד את הציוד,

01:54:54:11 01:54:50:00
הנהג אמר לי שאם לא אוריד את הציוד
הוא ימשיך לגונדר עם הציוד שלי,

01:55:00:00 01:54:54:14
אמרתי לסבלים שיורידו לי את הציוד
ושלמתי להם 9 ביר לשלושה סבלים ביחד,

01:55:01:22 01:55:00:04
תשעה ביר?
- כן.

01:55:10:24 01:55:01:24
הסבלים הורידו את הציוד
ושמו לי ליד הכביש והלכו,

01:55:16:18 01:55:11:06
הסבלים המקומיים באו ואמרו שחבל
שנתתי לאלה להוריד לי את הציוד,

01:55:21:13 01:55:16:20
כי הם היו מורידים ולוקחים אותם
עד איפה שהייתי צריכה להגיע,

01:55:27:01 01:55:21:16
אמרתי להם שהעדפתי
להוריד את הציוד כאן,

01:55:32:03 01:55:27:03
ולתת לסבלים לקחת
עד הבית מאשר לנסוע לגונדר,

01:55:36:21 01:55:32:06
לבסוף הגעתי ל"אגרה-דיבה".

01:55:44:08 01:55:36:24
שמתי את ה"מסוב" על הראש,
והלכתי יחד עם הכלבים ל"אגרה-דיבה".

01:55:51:09 01:55:44:11
לקחת איתך את הכלבים?
- כן. את הכלבים לא מעלים לרכב,

01:56:00:23 01:55:51:13
לכן כדי שהכלבים לא יישארו שם,
שמתי את המסוב על הראש והלכתי ברגל,

01:56:06:24 01:56:01:01
יש גם דברים קטנים
נוספים שנשאתי על עצמי,

01:56:12:20 01:56:07:01
איזה דברים קטנים?
- כל סוג של כלי בית שהיה לי.

01:56:18:05 01:56:12:23
שמתי אותם בתוך "המסוב"
ונשאתי אותו על הראש.

01:56:23:03 01:56:18:07
את כל הציוד הזה את נושאת על גופך?

- כן. עשיתי זאת למען הכלבים שלי,

01:56:26:16 01:56:23:05
אחרת יכולתי לנסוע בתחבורה,
יש תחבורה מצדא,

01:56:29:02 01:56:26:18
אבל לא יכולתי להעלות
את הכלבים, הם כמו הילדים שלי,

01:56:32:11 01:56:29:04
כמה הם היו?
- שניים. זכר ונקבה.

01:56:34:22 01:56:32:13
איך אומרים את זה?
- זכר ונקבה.

01:56:40:21 01:56:34:24
מה היו השמות שלהם?
- לאחד קראנו "יצ'אלה למלקם",

01:56:54:20 01:56:40:24
לכלבה קראנו לה, נראה לי ששכחתי,
לזכר קראנו "יצ'אלה מלקם",

01:56:57:14 01:56:55:04
היו זכר ונקבה...
- נכון.

01:57:02:20 01:56:57:16
שכחתי את שמה של הנקבה.
היו מאוד זריזים.

01:57:09:00 01:57:02:22
כך שלבסוף הגעתי ליעד, בנו לי
בית שם, הקרובים שלי בנו לי,

01:57:12:18 01:57:09:02
הרי בעלי בכלא, הם בנו לי
והתחלתי להתגורר שם,

01:57:17:00 01:57:12:20
כשאת עוברת את כל זה,
בעליך יודע מזה?

01:57:21:08 01:57:17:02
כן, הרי הייתי לוקחת
לו אוכל עד לכלא,

01:57:27:21 01:57:21:10
כל פעם שיש דיון משפטי
אני הולכת ונוכחת שם,

01:57:30:15 01:57:27:23
כל כמה זמן דנים בעניינינו
בבית המשפט?

01:57:33:05 01:57:30:18
בהתחלה, הביקור הראשון
היה אחרי שלושה חודשים,

01:57:36:19 01:57:33:07
שלושה חודשים שמו אותו
בכלא מבלי לראות שופט,

01:57:39:20 01:57:36:21
בחודשים האלה לא ראית אותו?
- לא ראיתי אותו.

01:57:45:08 01:57:39:23
אז גם כשהייתי לוקחת לו אוכל,
לא יכולתי לראות אותו,

01:57:48:13 01:57:45:11
כי עדיין לא ראה שופט,

01:57:52:06 01:57:48:15
אבל אחרי זה בכל יום ראשון
היינו הולכים לבקר אותו,

01:57:54:19 01:57:52:08
לא רואה אותו בשלישי ובחמישי,

01:57:57:15 01:57:54:21
בסך הכול הלכתי אליו
שלוש פעמים בשבוע,

01:58:00:04 01:57:57:17
מה היה המרחק בין איפה שגרת
לבין הכלא שם הוא היה?

01:58:04:16 01:58:00:06
בין אגרה-דיבה לגונדר, באתיופיה
היינו חזקים פיזית, לא היה לי קשה,

01:58:08:03 01:58:04:19
כמה זמן הליכה?
- לא יודעת כמה שעות הליכה בדיוק,

01:58:13:01 01:58:08:05
מוקדם בבוקר יוצאים, מגיעים
כשהילדים נכנסים לבית הספר,

01:58:28:22 01:58:13:03
בסוף הוא שוחרר מהכלא אחרי
שנה ושבעה חודשים, הוא היה חולה,

01:58:43:19 01:58:29:00
הוא איבד את יכולת הדיבור,
הוא אמר שהשרירים של הלשון לא עבדו,

01:58:46:00 01:58:43:21
כשהייתי הולכת אליו,
בשביל לשאול אם הילדים בחיים,

01:58:48:21 01:58:46:04
היה מראה שלוש אצבעות
(מספר הילדות),

01:58:54:19 01:58:49:00
איך שהוא, הוא הבריא מהמחלה,
היינו בטוחים שזה לא ישתפר,

01:58:59:23 01:58:54:21
אמרו שאולי כדאי שילך לבית חולים
באדיס אבבה ושם יקבל טיפול מתאים,

01:59:04:14 01:59:00:00
אבל מי היה מטפל בו והיה מזריק לו
תרופות אמר שהוא לא יכול להבריא,

01:59:12:11 01:59:04:20
ולא צריך ללכת לשם. מצד השלטונות,
זכה במהלך המשפט לקבל טיפול רפואי,

01:59:20:23 01:59:12:15
אבל בסוף הוא הלך לשם,
אבל אחרי שהוא שוחרר,

01:59:32:02 01:59:21:00
התחילו לעסות אותו עם חמאה וזה עזר
לו להרגיש טוב יותר והתחיל לדבר,

01:59:41:23 01:59:32:07
התחיל לדבר? התחיל להשמיע קול?
- כן. התחיל לדבר, הרגיש טוב.

01:59:48:21 01:59:42:00
אחרי זה בנינו בית גדול

באותו מקום, באגרה-דיבה,

01:59:56:01 01:59:49:24

כשבאנו לשם לראשונה,
שתלנו קלינטוס,

02:00:04:00 01:59:56:07

מה זה קלינטוס?
- זה עץ, אקליפטוס, זה עץ גדול.

02:00:11:03 02:00:04:02

כשחזרנו לשם הפעם, גילינו שנשאר
רק אחד ושהפרות הרסו את כל השאר,

02:00:21:18 02:00:11:05

אחרי שהוא השתחרר מהכלא
והבריא מהמחלה, כרת את העץ הזה,

02:00:28:20 02:00:21:21

זה הספיק לבניית הבית,
לא היה צריך חתיכות עץ נוספים,

02:00:35:22 02:00:28:24

אני בירכתי אותו על הבית. אני הייתי
חוששת שיהרגו אותו בגלל חשד ברצח,

02:00:44:04 02:00:36:00

למרות שיצא זכאי ולא נשפט על כך,
לכן אני והילדות הבאנו מים מנהר,

02:00:51:04 02:00:44:07

וסגרנו את כל הפתחים בקיר,
ונכנסנו לבית החדש,

02:01:04:18 02:00:52:12

נכנסנו אליו בחודש מאי, הצרות שלי
לא נגמרות, מזל שבסוף הגעתי לארץ,

02:01:13:21 02:01:06:06

חודש אחרי שנכנסנו לבית החדש,
הבית נשרף.

02:01:24:02 02:01:14:02

הבית החדש?
- כן. אני לא הייתי, בעלי לא היה.

02:01:30:09 02:01:24:04

אחיינים שלי והילדות שלי
בלבד היו בבית,

02:01:37:03 02:01:30:13
אני הלכנו לניחום אבלים, אימא שלי,
ז"ל, הלכה לחתונה של אחיין שלה,

02:01:49:03 02:01:37:05
איתה גר אחיין שלי, היא גידלה אותי,
וחיתנה אותי, רק ארבעתם היו בבית,

02:01:57:15 02:01:49:07
מי שרף אותו?
- אני לא יודעת, רק אלוהים יודע,

02:02:01:15 02:01:57:19
מה שחשוב לי שהילדים לא נפגעו
מהשריפה, לגבי מי שרף, אלוהים יודע,

02:02:07:24 02:02:01:18
מי היה בבית?
- רק הילדים. שלוש הילדות הקטנות,

02:02:12:17 02:02:08:07
היה פצע קטן ברגלה של אחת הבנות,
אז כשהבית נשרף,

02:02:16:20 02:02:12:20
הרגישה עקצוץ ברגל מרוב החום,
כשהסתכלה למעלה אל התקרה,

02:02:20:00 02:02:16:23
היא ראתה שהבית עולה באש
ואש אוחזת כבר בתקרת הבית,

02:02:24:01 02:02:20:02
אז היא קראה לאחיות שלה, ציונה,
אמבט, יש שריפה בבית וברחו משם,

02:02:28:10 02:02:24:05
אני השארתי בבית את הבגד שלובשת
ביום יום ולבשתי את הבגד החגיגי,

02:02:38:19 02:02:28:12
בעלי לבש מה שהוא הכין בכלא
וחוץ מזה הכול עלה באש ונשרף.

02:02:42:16 02:02:38:22
ובכן, הבת קראה בבהלה לאחיותיה,
אמבט, ציונה, אנחנו עולים באש.

02:02:46:20 02:02:42:24
היו תרנגולות סגורות בכלי מיוחד,

כשהבית נשרף, הפכו את הכלי וברחו.

02:02:49:20 02:02:46:23

אחת התרנגולות, נשרפו
נוצותיה בצד אחד כשברחה,

02:02:58:18 02:02:49:22

אבל העזים, שתיים בהריון נשרפו,

02:03:09:08 02:02:58:22

למזלי, הילדות שלי ניצלו משריפה,
ברחתי לשם, סבלתי הרבה, בניתי בית,

02:03:17:13 02:03:09:16

כשברחתי לשם היה לי המון כסף, אבל
אני אישה ולא יכולתי לעשות כלום,

02:03:29:16 02:03:17:20

היה הרבה כסף מכל דבר שמכרתי,
מכורות שהיו לנו, לדוגמא,

02:03:32:04 02:03:29:18

מה זאת אומרת שהיה לך
הרבה כסף אבל היית אישה?

02:03:34:19 02:03:32:07

כי זה נגמר מהר?
- למה?

02:03:44:03 02:03:34:21

כי נשים קונות כל דבר שרואות.
אבל הבנים הם חרוצים, הם חוסכים,

02:03:52:18 02:03:44:05

אבל נשים, קונות כל דבר קטן
שרואות, כך שזה נגמר מהר,

02:04:02:11 02:03:52:22

ובכן, הילדות ניצלו משריפה.
אני חליתי באותו יום,

02:04:18:02 02:04:02:16

הייתי באוזבה אז, כשחליתי אמרתי
לאחי שגר שם שאני חוזרת הביתה,

02:04:21:12 02:04:18:04

אשתו של אחי לא רצתה
לשחרר אותי ללכת לבד,

02:04:26:14 02:04:21:16

למרות שאמרתי שהולכת עם התלמידים,
היא התעקשה שהיא באה איתי,

02:04:33:06 02:04:26:19
הלכנו ברגל מאמבובר לאגרה-דיבה,

02:04:41:18 02:04:33:08
בדרך הביתה, לא הרגשתי
טוב והכאבים החמירו,

02:04:46:15 02:04:41:21
אמרתי שלפחות נשתה מים
ונכנסנו לבית של מכרים,

02:04:55:07 02:04:46:18
האישה שואלת אותי
מאיפה אני באה אליה,

02:05:00:11 02:04:55:17
כשהיא נבהלה כך,
אני שואלת אותה, מה קרה?

02:05:04:23 02:05:00:13
כי אני גם הייתי באזכרה
ולא ראיתי אתכם,

02:05:07:17 02:05:05:01
היא הכינה לנו "בונה",
קלתה את ה"בונה",

02:05:12:23 02:05:07:19
בעלה הכין כלי חרישה, הגישה
לחם וביקשה מבעלה לברך עליו,

02:05:20:01 02:05:13:01
בעלה בא לחדר, נטל את ידיו,
שם מישהו שופך לו מים לידי,

02:05:30:17 02:05:20:03
תוך כדי שנוטל את ידיו הוא אמר
שאתמול בערב נשרף בית באדרה-דיבה,

02:05:36:06 02:05:30:21
ברגע זה אני לא יודע את נפשי,
וכן האישה שהייתה איתי,

02:05:41:24 02:05:36:08
כי כל אחת מאתנו חוששת שביתה
הוא שנשרף, הגענו לבית בריצה,

02:05:46:24 02:05:42:02

אני אזרתי כוח,
קשרתי סביב מותניי סדין שהיה לי,

02:05:56:07 02:05:47:03

כשהתקרבנו לבתים, היא קראה לבן שלה
ושאלה אותו אם זה הבית שלה שנשרף,

02:06:00:13 02:05:56:10

הילד אמר לה שזה הבית
של "טאלם" – אני.

02:06:08:21 02:06:00:15

ברגע זה אני כבר לא זוכרת
איך, אבל אני רצתי מהר,

02:06:14:07 02:06:08:24

והגעתי הביתה, גיליתי שהכול נשרף,
קרשי האקליפטוס עדיין עולים באש,

02:06:26:05 02:06:14:09

הילדות שלי נראות אפורות,
השתוללתי והשתוללתי,

02:06:36:13 02:06:26:08

אבל אימא אמרה לי, לא נורא שהבית
נשרף, הכי חשוב שילדות ניצלו משרפה,

02:06:44:01 02:06:36:15

העזים, היו שש, כולן נשרפו,
כשאני השתוללתי אימי הרגיעה אותי,

02:06:56:20 02:06:44:05

מזל שהיא הייתה לצידי,
היא הייתה כמו תרופת הרגיעה עבורי,

02:07:10:11 02:06:56:24

עברנו לגור אצלה, לימדה אותי לעשות
כלי חרס, היא עושה את זה קצת דק,

02:07:17:12 02:07:10:15

הכנתי כוסות שתייה, פלטות
להכנת אוכל, סירי בישול,

02:07:22:10 02:07:17:20

זו לא אני אלא אלוהים
שכיוון אותי לעשות זאת,

02:07:30:05 02:07:22:13

בגלל כלי החרס שהייתי עושה,

לא הייתי צריכה למכור פרות,

02:07:37:23 02:07:30:07
עברנו את הימים הקשים מבלי למכור
פרות, אז הפרות היו אצל מישהו אחר,

02:07:43:07 02:07:38:00
מחשש שיגנבו לנו אותם,
שלוש פרות היו בהריון,

02:07:47:10 02:07:43:14
כשהמליטו, האיש שהפקדנו
אותן אצלו, אמר לנו,

02:07:51:04 02:07:47:12
עדיף שתיקחו סיכון
ותיקחו אותן ותשתו חלב,

02:07:55:19 02:07:51:07
ובכן, הביא לנו את הפרות,
העברנו את התקופה כך,

02:08:09:23 02:07:55:22
וכשיצאנו לדרך ארצה, מכרתי אותן,
אף אחד לא שדד אותי בדרך לסודן,

02:08:20:17 02:08:10:00
תודה לאל, מי שכן וישר מקבל שכר
מהשמיים, היו לי שני מבחנים גדולים,

02:08:25:21 02:08:20:19
כאישה לאסוף יבול מול אויבים
זה לא דבר של מה בכך,

02:08:32:09 02:08:25:24
אחרי זה נשרף הבית שלי, למזלי
הילדות שלי ניצלו מהשרפה,

02:08:44:07 02:08:32:12
לסודן הלכנו אני, בעלי והילדות,
לא באו איתנו דודות ודודים,

02:08:49:10 02:08:44:10
שמתי מבטחי באלוהים,
ויצאתי לדרך,

02:09:29:08 02:08:49:13
היה לנו כסף, אכלנו בדרך מה שרצינו,
לא היינו רעבים עד שהגענו ארצה,

02:09:36:04 02:09:30:12
דברי ההספד הולכים כך...
מכניס שקים רבים של גרעיני דגוסה,

02:09:45:19 02:09:36:06
לא רק... דגוסה, וורה וטף, אלא גם
את האינדוד השומר על ניקיון הבגד.

02:09:53:20 02:09:46:08
מאוד יפה! מי אמר את זה? את?
- כן.

02:10:01:15 02:09:53:23
כל הכבוד!
- כשהרבה מהמשפחה שלי מתו,

02:10:05:08 02:10:01:17
אני הייתי נשארת בבית
ובוכה, ומספידה אותם,

02:10:11:23 02:10:06:02
אין כאן מאפרי שיער? בואי לכאן
תוך כדי פרימת הצמות,

02:10:24:05 02:10:13:02
תוך כדי היו מתופפים בתוף.
כך היינו עושות את כלי הבית.

02:10:28:24 02:10:24:10
למה את הכי מתגעגעת בחיים באתיופיה?

02:10:37:04 02:10:29:23
אני מתגעגעת לחיי המשפחה,
שהיינו אוכלים ושותים ביחד,

02:10:44:19 02:10:37:20
שהיינו מזמינים את הקרובים בחתונות,
כשיש חתונה אצל מישהו,

02:10:55:02 02:10:44:21
לא היינו מכינים אוכל בבית,
אלא אוכלים שם, ורוקדים,

02:11:04:08 02:10:55:11
במשפחה אצלנו, היינו מאוד קרובים
ומלוכדים, אוכלים ושותים ביחד.

02:11:10:01 02:11:04:10
אבל כאן בארץ, את רואה דירה סגורה,
אין מישהו שדפק בדלת מאז שאתן פה,

02:11:14:23 02:11:10:12
אין אנשים פה.
מה שאני הכי מתגעגעת אליו,

02:11:21:15 02:11:15:01
שהיינו אוכלים ושותים ביחד,
שהיינו הולכים ביחד וחוזרים ביחד,

02:11:31:06 02:11:21:18
נניח אם מישהי לא פתחה את דלת ביתה,
אנשים דואגים מה קרה, ומעירים אותה,

02:11:38:09 02:11:31:09
אבל בארץ, אני למשל,
מפחדת כשהולכת לישון לבד,

02:11:45:07 02:11:38:12
אני מתפללת שאגיע לאור היום בשלום.